

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

ANNA ROUCHALOVÁ
IV. ročník – prezenční studium

Obor: Učitelství českého jazyka pro 2. stupeň základních škol
a speciální pedagogika

**UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ STUDIA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY
(A JEJÍ SPECIALIZACE SOMATOPEDIE) V PRAXI**
Diplomová práce

Vedoucí práce: PaedDr. Vlasta Jonášková, CSc.

OLOMOUC 2008

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 25. 3. 2008

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji PaedDr. Vlastě Jonáškové, CSc., za odborné vedení diplomové práce, poskytování rad a materiálních podkladů k práci.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historický nástin speciální pedagogiky v kontextu se somatopedií.....	7
1.1 O počátcích speciálně pedagogické teorie.....	7
1.2 Vznik a vývoj somatopedie.....	10
1.3 Vznik Katedry speciální pedagogiky a vývoj studijních oborů na Univerzitě Palackého v Olomouci.....	13
2 Studium speciální pedagogiky na různých univerzitách a vysokých školách v České republice a na Slovensku.....	17
2.1 Univerzita Palackého v Olomouci.....	17
2.2 Univerzita Karlova v Praze.....	20
2.3 Univerzita Jana Amose Komenského v Praze.....	21
2.4 Masarykova univerzita v Brně.....	22
2.5 Ostravská univerzita.....	24
2.6 Technická univerzita v Liberci.....	24
2.7 Univerzita v Hradci Králové.....	24
2.8 Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.....	25
2.9 Fakulty tělesné kultury a Zdravotně sociální fakulta.....	25
2.10 Slovensko.....	27
3 Možnosti uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky v praxi....	32
3.1 Pedagogický pracovník.....	32
3.1.1 Somatoped.....	33
3.1.2 Surdoped.....	36
3.1.3 Psychoped.....	38
3.1.4 Etoped.....	40
3.1.5 Logoped.....	43
3.1.6 Tyflopéd.....	45
4 Výzkumné šetření uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky (somatopedie) v praxi.....	48
4.1 Cíle a hypotézy.....	48
4.2 Doba, metody a postup.....	48
4.3 Charakteristika místa a vzorku.....	49
4.4 Výsledky a jejich interpretace.....	50
4.5 Shrnutí výsledků a potvrzení hypotéz	75

5 Diskuse.....	81
Závěr.....	83
Literatura.....	85
Seznam tabulek a grafů.....	90
Přílohy.....	92
Anotace.....	107

Úvod

„Každá práce, vykonávaná čestně, je užitečná a zasluhuje proto uznání.“

Stendhal¹

Citát, který si můžeme přečíst hovoří o čestně vykonávané práci. Je tu uveden záměrně, protože uměním není pouze vystudovat nějaký obor a naučit se množství teoretických poznatků, ale umění je, svoji práci v budoucnu dobře a čestně vykonávat.

Samozřejmě nelze tvrdit, že teorie stojí zcela na okraji – to zajisté ne. Bez teorie, kterou se v průběhu studia učíme, se neobejdeme. Dozvíme se mnoho informací, které nám při vstupu do zaměstnání velice pomohou a bez kterých bychom se v praxi neobešli. Přesto se setkáváme s různými problémy, které se ve škole naučit nemůžeme nebo s takovými, na které nejsme připraveni. Škola nás sice vybaví spoustou znalostí, rad, dovedností, a pak přijde období, kdy hledáme zaměstnání, nastupujeme do něj a jsme nuceni učit se nové věci, brát i místa, která se nám zrovna moc nezamlouvají a vůbec musíme z takového toho studentského opojení dopadnout na „tvrdou zemi“. Některým se podaří najít svoje vysněné místo a uplatnění tam, kde přesně hledají, ale jiní bohužel takové štěstí nemají.

Cílem diplomové práce je přinést informace o současném stavu uplatnění absolventů speciální pedagogiky, především somatopedie, v praxi. Důležitým motivačním faktorem pro to, že jsem si vybrala právě tohle téma, byl fakt, že i já budu jednou absolventem a budu si hledat práci. Zajímala mě i skutečnost, zda při prudkém vzrůstu počtu absolventů vysokých škol, který v posledních několika letech zaznamenáváme, mohou všichni najít své uplatnění.

---

¹ Francouzský kritický realistický spisovatel.

1 Historický nástin speciální pedagogiky v kontextu se somatopedií

Jedinci, kteří se určitým způsobem odlišují od „normální“ společnosti existují na světě od počátku vývoje lidstva. Jedná se o osoby, které se nějakým způsobem odlišují vlivem mentálního, smyslového postižení nebo jde o jedince nemocné a ve špatné sociální situaci. Pohled na tyto jedince byl v minulosti v každé zemi jiný. Někde byli odmítáni, jinde o ně pečovali a vzdělávali je. Ale postupně došlo ke zlepšení přístupu k těmto jedincům a začal vznikat vědní a studijní obor speciální pedagogika.

1.1 O počátcích speciálně pedagogické teorie

Určité náznaky péče o osoby se speciálními vzdělávacími potřebami se objevují již ve starověku. Péče o tyto jedince je spojena s vývojem společnosti, s potřebami a požadavky, které společnost měla.

Až do konce 18. století můžeme hovořit pouze o určitém neformálním zájmu o jedince s postižením. Z období před 18. stoletím můžeme zmínit J. A. Komenského, který ve své Velké didaktice vyzývá ke změně názorů na osoby se speciálními vzdělávacími potřebami, na jedince, kteří jsou vyloučeni ze systému výchovy a vzdělávání.

Počátek určitého speciálně pedagogického myšlení spatřujeme v období, kdy se objevuje zájem o léčbu, výchovu, vzdělávání jedinců s různými typy poruch. Proto je speciální pedagogika jako teoretická disciplína uznávána až na přelomu 19. a 20. století. Existovala různá pojetí speciální pedagogiky, a to se samozřejmě promítalo také do terminologického vymezení (Monatová, 1998).

Edelsberger (1964) uvádí, že mezi jedno ze základních děl, která se vztahují ke speciální pedagogice patří „Pädagogische Pathologie“² jejímž autorem je Ludwig Adolf Strümpel (1890).

Pojmenování, které následuje zavedli Danneman-Schober-Schulze a jedná se o termín „léčebná pedagogika“ z roku 1911. Po něm následují

---

²Pedagogická patologie.

2 termíny Jana Mauera z roku 1917 – „pedopatologie“ a „nápravná pedagogika“(Renotiérová, 2004).

Poté hovoříme o termínu „děti méně schopné“, který použil Otakar Chlup poprvé v roce 1925. Rok 1931 je spojen s termínem „Sorgenkinder³“ – termín zavedl Erwin Wexberg. V roce 1954 se objevují 2 termíny. Jednak je to termín Františka Ludvíka „zvláštní péče“ a termín Miloše Sováka „defektologie“. Termín „speciální pedagogika“ užil v roce 1957 Bohumil Popelář (Monatová, 1998).

Termín speciální pedagogika se začal uplatňovat v řadě zemí. Viliam Gaňo zavedl v roce 1962 název „defektní děti“. V roce 1964 se objevuje dílo Speciální pedagogika defektologická od Ludvíka Edelsbergera, který je i autorem stejného termínu.

Postupně docházelo k přijímání termínu „speciální pedagogika“. Defektologický slovník pak v roce 1978 uvádí ve stejném významu jako léčebná pedagogika, nápravná pedagogika, ortopedagogika a pedagogika handicapovaných dětí právě termín „speciální pedagogika“. V roce 1995 je speciální pedagogika v Pedagogickém slovníku charakterizována jako vědní obor, který má v zahraničí pojmenování jako léčebná pedagogika, nápravná pedagogika a pedagogika handicapovaných dětí (Průcha, 1995).

Pojetí speciální pedagogiky se neustále vyvíjí a spolu s ním se také mění terminologie a také rozsah speciální péče je chápán rozdílně. Jak uvádí Renotiérová (2004) v Evropě je speciální pedagogika zaměřena na mentálně, pohybově a smyslově znevýhodněné osoby. Také se zabývá jedinci s poruchami chování. V USA oblast speciální pedagogiky zahrnuje i děti nadané a talentované.

Speciální pedagogiku podle Renotiérové (2004) dělíme na tu, která v sobě zahrnuje každou speciálně zaměřenou pedagogiku určitým způsobem související s pedagogikou obecnou – v tomto případě hovoříme o speciální pedagogice v širším slova smyslu. Na druhé straně potom stojí speciální pedagogika, která je chápána v užším slova smyslu a jedná se o samostatnou vědní disciplínu, která se zabývá osobami se smyslovým, tělesným či sociálním znevýhodněním.

---

³ Děti, o které je nutno pečovat nebo děti činící starost vychovatelům.

V současnosti speciální pedagogika více pečuje o jedince od narození po stáří, nejen o období vzdělávání a profesní přípravu, a také se snaží o integraci jedinců do širší společnosti (Renotiérová, 2004).

Speciální pedagogika jako vědní obor má také své postavení v soustavě věd. V širším slova smyslu spadá speciální pedagogika do soustavy věd o člověku, z hlediska užšího chápání ji řadíme mezi pedagogické vědy.

Podle Michalové (2006) speciální pedagogika spolupracuje s:

- pedagogikou obecnou,
- psychologii (obecná psychologie, vývojová psychologie, patopsychologie, psychopatologie, sociální psychologie),
- medicínou (foniatrie, neurologie, psychiatrie, ORL, ortopedie, oftalmologie, dětské lékařství),
- kybernetikou,
- psycholingvistikou,
- semiotikou,
- bionikou,
- logikou,
- estetikou,
- etikou.

Speciální pedagogika je obor samostatný, který tvoří jednak všeobecná teoretická základna a také jednotlivé obory podle předmětu zájmu, kam Michalová (2006) řadí:

- psychopedii,
- etopedii,
- somatopedii,
- logopedii,
- surdopedii,
- tyflopeditii,
- speciální pedagogiku osob s vícenásobným postižením,
- speciální pedagogiku osob s partiálními nedostatky.

Z přehledu vidíme, že speciální pedagogika je členěna na 6 oblastí, které v poslední době ještě doplňují další dvě.

1.2 Vznik a vývoj somatopedie

Somatopedie je poměrně mladý obor. Mnohem dříve se formovala péče o jedince sluchově a zrakově postižené, neboť mezi lidmi panoval mylný názor, že vzdělávání tělesně postižených, nemocných a zdravotně oslabených je předmětem obecné pedagogiky (Kábele, Kracík a kol., 1993).

Počátky studijního oboru somatopedie zaznamenáváme společně s vědním oborem v roce 1946. Noví budoucí učitelé studují na nově vzniklých pedagogických fakultách. V Praze na Karlově Univerzitě je otevřen studijní obor Pedopatologie. V roce 1948 je přejmenován na Defektologii, v jejímž rámci vznikla Defektologie ortopedická, která od roku 1956 nese název Somatopedie (Jonášková, 2004).

Rok 1964 nebyl významný jen v tom, že byla znovu obnovena Pedagogická fakulta na Univerzitě Palackého v Olomouci, ale do podvědomí se zapsal i tím, že došlo k rozvoji somatopedie. Od 1.9. 1964, jak je možné doložit podle Jonáškové (2004), je při Katedře psychologie ustanovena somatopedická sekce, která spadá pod kabinet defektologie, jehož vedoucím se stal Ivo Nejezchleb. V kabinetu působilo 17 externích pracovníků a cílem kabinetu bylo zkvalitnit studium speciální pedagogiky včetně somatopedie. Další práce spočívaly ve výzkumech a experimentálních činnostech, které se zabývaly speciálními školami.

Významnou osobností, která se zapsala do dějin speciální pedagogiky je Josef Sasín. Působil mimo jiné i jako vedoucí somatopedického oddělení. Další vedoucí somatopedického oddělení byla Dagmar Joklová. Od roku 1974 působí na katedře Marie Renotíerová a o rok později se členkou katedry stává i somatopedka Vlasta Jonášková. Obě působí na katedře dodnes.

Na IV. mezinárodní konferenci k problematice osob se specifickými potřebami se v březnu 2003 v příspěvku Vlasta Jonášková věnovala osobnosti Josefa Sasína – zakladatele olomoucké somatopedie. Uvedla mimo jiné několik osobních vzpomínek, které se týkaly toho, že v závěru svého studia byla hrdá na to, že budou mít svého profesora, stejně tak, jak ho měli v Praze. Velice poutavě zněla slova, kterými popsala Sasínovo zaujetí pro problematiku speciální pedagogiky. Ve sborníku Jonášková píše: *„Nikomu se však nepodařilo zničit to, co předal svým žákům,*

studentům, spolupracovníkům, somatopedii či celé speciální pedagogice. Snad nejvíce ze všeho se mi při vzpomínce na docenta Sasína vybavuje jeho opravdové zaujetí a úžasná schopnost motivovat ostatní pro speciálně pedagogickou erudici. Poutavě přednášel o svých cestách do zahraničí.“ (Jonášková, 2004, s. 348).

Definice somatopedie z hlediska vývoje

Jedna z prvních definic, která se u nás objevuje je Kábeleho definice, která říká, že: *„Somatopedie je vědní obor speciální pedagogiky, který se zabývá výchovou mládeže tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené. Tuto výchovu třeba chápat jako složku komplexní rehabilitační péče se zřetelem k tělesnému a zdravotnímu oslabení dětí a k jejich přípravě na povolání i k pracovnímu a společenskému zařazení.*“ (Kábele, Kočí, Juda, Černý, 1970, s. 7).

O deset let později definuje významný představitel speciální pedagogiky Miloš Sovák somatopedii takto: *„Somatopedie je úsek speciální pedagogiky, který se zabývá rozvojem, výchovou a vzděláváním jedinců tělesně vadných, oslabených či nemocných. Hlavním znakem osob tělesně vadných je celkové nebo částečné omezení hybnosti.*“ (Sovák, 1980, s. 199).

Za dalších dvacet let opět Miloš Sovák uvádí novou definici, která zní: *„Somatopedie je vědní obor speciální pedagogiky defektologické, jehož předmětem je výchova a vzdělávání mládeže tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené, jakož i dospělých osob takto postižených. Výchova a vzdělávání jsou tu složkou komplexní rehabilitační péče (spolu s léčebnou a společenskou) a zahrnuje výchovu školní i mimoškolní a vzdělávání (všeobecné) i odborné (přípravu na povolání).*“ (Sovák, 2000, s. 326). Také František Kábele svoji definici pozměnil a tvrdí, že: *„Somatopedie je vědní obor speciální pedagogiky, který se zabývá výchovou a vzděláváním tělesně a zdravotně postižené mládeže. Spolu s dalšími obory – s etopedií, psychopedií, logopedií, surdopedií a tyflopedií – tvoří vědní oblast speciální pedagogiky.*“ (Kábele, 2002, s. 7).

K nejnovějším definicím můžeme zařadit definici Jonáškové, která uvádí, že: *„Somatopedie je speciálně pedagogická disciplína, jejímž*

předmětem zkoumání je celoživotní vzdělávání (edukace) jedince (včetně jeho okolí), ohroženého poruchou zdraví a s poruchou zdraví, probíhající v rámci minimalizace (bio-psycho-sociálních) důsledků hrozící či vzniklé poruchy hybnosti a z ní vyplývající omezení(=restrikce), s cílem maximální účasti(=participace) jedince v intaktní společnosti, tj. co nejúspěšnější (re)socializace. Toto zkoumání se realizuje ve smyslu uplatňování konceptu třístupňové prevence v péči a (re)habilitaci osob se speciálními vzdělávacími potřebami, tj. osob s tělesným postižením, nemocí a zdravotním oslabením.“ (Jonášková, 2006, s. 150).

Předmět somatopedie

Předmět somatopedie je většinou v různých speciálně pedagogických publikacích chápán stejným způsobem. Vždy stojí v popředí výchova a vzdělávání. Pro stručný nástin uvádíme několik definic.

„Předmětem somatopedie je výchova a vzdělávání tělesně a zdravotně postižené mládeže i dospělých osob.“ (Kábele, 1993, s. 8).

„Předmětem somatopedie je výchova a vzdělávání tělesně a zdravotně postižených dětí, mládeže a dospělých, která směřuje k jejich socializaci nebo resocializaci, k celkové přípravě na život ve změněných, většinou ztížených podmínkách.“ (Renotierová, 2002, s. 5).

„Předmětem somatopedie je výchova, vzdělávání, příprava na pracovní a společenské začlenění a významný podíl na ucelené, komplexní rehabilitaci.“ (Renotierová, 2006, s. 25).

Předmět somatopedie je také součástí definice, kterou uvádí Jonášková (2006) na CD-ROMU z VI. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami a definice zní: *„...předmětem zkoumání je celoživotní vzdělávání (edukace) jedince (včetně jeho okolí), ohroženého poruchou zdraví a s poruchou zdraví, probíhající v rámci minimalizace (bio-psycho-sociálních) důsledků hrozící či vzniklé poruchy hybnosti a z ní vyplývající omezení(=restrikce), s cílem maximální účasti(=participace) jedince v intaktní společnosti, tj. co nejúspěšnější (re)socializace...“ (Jonášková, 2006, s. 150).*

Stejně tak, jak se měnilo pojetí vědního oboru speciální pedagogiky a její terminologie, tak se měnilo i pojetí a definice somatopedie. Některé

definice hovoří o mládeži tělesně postižené, jiné o mládeži tělesně vadné, někdy se setkáme s termíny speciální pedagogika defektologická.

Definice jsou opravdu rozličné, ale většinou všechny hovoří o základním cíli somatopedie, který směřuje k výchově a vzdělávání dětí s tělesným postižením, s nemocí a se zdravotním oslabením.

Somatopedie je obor, který je tvořen několika odvětvími. Jedná se o:

- *„základy somatopedie,*
  - *teorii výchovy pohybově postižených,*
  - *teorii vzdělávání pohybově postižených,*
  - *speciální metody (reedukační, kompenzační, psychorehabilitační, didaktické),*
  - *organizaci a systém škol a speciálních zařízení somatopedického typu,*
  - *historie péče o tělesně postižené, nemocné a zdravotně oslabené.“*
- (Renotiérová, 2006, s. 24, 25).

V současnosti chápeme somatopedii jako speciálně pedagogickou disciplínu, která připravuje speciální pedagogy na profesi učitele, vychovatele, vědeckého pracovníka a poradenského pracovníka v zařízení somatopedického typu, ale také v zařízeních, kde jsou zařazeny děti s tělesným postižením, s nemocí či se zdravotním omezením. V tomto případě se nejedná o somatopedická zařízení, ale hovoříme o zařízeních ostatních speciálně pedagogických specializací nebo se může jednat i o běžnou základní školu.

1.3 Vznik katedry speciální pedagogiky a vývoj studijních oborů na Univerzitě Palackého v Olomouci

V roce 1946 došlo k uzákonění toho, že učitelé musí být vysokoškolsky vzdělaní. Proto se zřizuje vysokoškolské studium defektologie (dnes speciální pedagogiky). Studium na Univerzitě Palackého probíhalo formou studia při zaměstnání a bylo dvousemestrové, později dvouleté a poté tříleté. Po roce 1953 byly zrušeny pedagogické fakulty a studium se uskutečňovalo na některých vyšších pedagogických školách a v roce 1964 opět nově vznikly pedagogické fakulty (Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984, 1984).

Podle publikace Pedagogická fakulta UP v letech 1964-1984 (1984) je v roce 1964 zavedena vysokoškolská příprava pouze pro učitele a výchovné pracovníky škol a zařízení pro mládež, která vyžadovala zvláštní péči.

Studijní obor speciální pedagogika zajišťovala Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci a Univerzita Komenského v Bratislavě (Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984, 1984).

V knize Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984 (1984) se dočteme, že v Olomouci byl 1. září 1964 zřízen kabinet defektologie, který patřil pod katedru psychologie, jejímž vedoucím byl M. Frýda. Kabinet defektologie se skládal ze 4 částí: psychopedické, logopedické, somatopedické a tyflopédické.

Jonášková (2004) uvádí, že o rok později PhDr. Josef Sasín, CSc. založil samostatnou katedru speciální pedagogiky a 1.10. 1967 bylo zahájeno interní studium speciální pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze, na Univerzitě Komenského v Bratislavě a na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Olomoucká katedra speciální pedagogiky podle publikace Pedagogická fakulta UP v letech 1964-1984 (1984) zajišťovala: „ *denní studium*⁴

- a) *pětileté – Učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči ve všech specializacích,*
- b) *čtyřleté – Vychovatelství mládeže tělesně, duševně a smyslově postižené a vychovatelství obtížně vychovatelné mládeže;*
  - *studium při zaměstnání pro doplnění kvalifikace;*
  - *dvouleté doplňkové studium v jedné zvolené specializaci, které bylo realizováno v konzultačních střediscích a nemělo vysokoškolský charakter;*
  - *postgraduální studium, výuku speciální pedagogiky ve 3. ročníku studia učitelství pro 1. – 5. ročník na pedagogické fakultě a ve studiu pedagogiky na fakultě filozofické a přírodovědecké...“*
(Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984, 1984, s. 58).

---

⁴ Dnes prezenční studium.

Po Josefu Sasínovi se vedoucím katedry stal roku 1974 PaedDr. Ladislav Štejgerle, kterého poté vystřídal v roce 1978 PaedDr. Ludvík Edelsberger (Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984, 1984).

Kovaříček (2006) uvádí i další přehled vedoucích pracovníků, kteří se na katedře vystřídali od roku 1965 do roku 2006 a jsou to:

- doc. PhDr. SASÍN Josef, CSc. (1965 – 74),
- PhDr. KYSUČAN Jaroslav, CSc. (1974),
- PaedDr. ŠTEJGERLE Ladislav (pověřen) (1975 – 78),
- PaedDr. EDELSBERGER Ludvík, CSc. (19787 – 86),
- doc. PhDr. HOLOUŠOVÁ Drahomíra, CSc. (1987 – 89),
- doc. PhDr. KYSUČAN Jaroslav, CSc. (1990 – 99),
- doc. PaedDr. LUDÍKOVÁ Libuše, CSc. (2000 – 04),
- prof. PaedDr. LUDÍKOVÁ Libuše, CSc. (2004 - 06).

V současnosti je pověřen vedením katedry speciální pedagogiky Mgr. Oldřich Müller, Ph.D.

Studijní obor speciální pedagogika se stal velmi prosperujícím a neustále se zvyšoval počet posluchačů.

Ve školním roce 1971/1972 studovalo na katedře speciální pedagogiky 194 studentů v denním studiu a 256 při zaměstnání.

O 11 let později, tedy v letech 1982/1983 již katedru navštěvovalo 720 studentů, kteří studovali denní studium a 394 studentů studovalo při zaměstnání, tj. celkem 1114 studentů.

Internetové stránky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci uvádí, že v akademickém roce 2008/2009 by mělo být přijato na Pedagogickou fakultu v Olomouci celkem 1567 studentů, z toho by mělo být 343 studentů různých oborů Speciální pedagogiky (http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/uchazeci/Studuj_na_PdF.pdf).

V roce 1983 jsou na katedře otevřeny obory denní, a to Učitelství a vychovatelství pro mládež vyžadující zvláštní péči. Dále pak katedra zajišťuje i pětileté studium stejných oborů, které jsou však studovány dálkově⁵, a také zajišťuje tříleté rozšiřující studium speciální pedagogiky,

---

⁵ Dnes kombinovanou formou.

kteřé bylo určeno uchazečům s vysokoškolským vzděláním (Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964 – 1984, 1984.).

Sovák (1983) se zmiňuje o denním studiu speciální pedagogiky jako o čtyřletém Učitelství, kdy účelem studia bylo: „*připravít kvalifikované učitele pro všechny ročníky zvláštních škol a učitele pro 1. až 5. ročník všech ostatních škol pro mládež vyžadující zvláštní péči, dále pro některá zařízení zdravotnická a sociální péče a učitelky mateřských škol pro mládež vyžadující zvláštní péči...*“ (Sovák, 1983, s. 210, 211).

Mimo obor Učitelství je na katedře také obor Vychovatelství, který připravoval na práci ve výchovných a vzdělávacích zařizeniích pro obtížně vychovatelnou mládež. V podstatě stejným oborem jako denní studium učitelství je i pětileté dálkové studium učitelství. Liší se pouze tím, že ke studiu byli přijímáni pracovníci z praxe. To stejné platí i u pětiletého dálkového studia vychovatelství (Sovák, 1983).

Jako další formu tzv. dálkového studia Sovák (1983) uvádí rozšiřující studium. Jedná se o studium tříleté, kdy absolventi s vysokoškolským vzděláním mají možnost rozšířit své vzdělání o jednu specializaci.

Posledním formou studia při zaměstnání je doplňkové studium, které slouží pro vychovatele a učitele se středoškolským vzděláním, kteří již pracují a tímto způsobem pak získají způsobilost pracovat i nadále ve speciálních školách a zařizeniích pro mládež vyžadující zvláštní péči. Studium trvá 2 roky a absolvent je uzavírá závěrečnou zkouškou z jedné specializace speciální pedagogiky (Sovák, 1983).

Na Univerzitě Palackého bylo tedy od roku 1964 otevřeno mnoho oborů, které se týkaly speciální pedagogiky. Jejich přehled je uveden v příloze č. 1.

Během let 1964 – 2005 absolvovalo prezenční studium 2672 speciálních pedagogů a kombinované studium absolvovalo 1348 speciálních pedagogů (Kovaříček, 2006). V posledních letech počet absolventů studia speciální pedagogiky několikanásobně stoupl.

2 Studium speciální pedagogiky na různých univerzitách a vysokých školách v České republice a na Slovensku

V současnosti, oproti dřívějším dobám existuje již mnoho možností, kde se mohou zájemci o studium speciální pedagogiky vzdělávat. Také se neustále objevují nové obory a otevírá se širší pole působnosti. Tato část práce je proto věnována studijním oborům speciální pedagogiky, které se objevují v České republice a na Slovensku v posledních čtyřech letech, tedy v letech 2004/2008.

V České republice můžeme studovat speciální pedagogiku na několika univerzitách, které mají svoje pedagogické fakulty a katedry speciální pedagogiky. Jedná se o:

- Univerzitu Palackého v Olomouci,
- Karlovu univerzitu v Praze,
- Univerzitu Jana Amose Komenského v Praze⁶,
- Masarykovu univerzitu v Brně,
- Ostravskou univerzitu,
- Univerzitu v Hradci Králové,
- Technickou univerzitu v Liberci,
- Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

2.1 Univerzita Palackého v Olomouci

Počátky vysokého školství v Olomouci se datují do roku 1566, kdy zde byla zřízena jezuitská kolej. Postupně olomoucká univerzita prošla mnohými změnami a v roce 1860 byla dokonce zrušena. V únoru roku 1946 je opět obnovena a začala nést název Univerzita Palackého. Poté dochází ke slavnostnímu otevření. Po roce 1989 se otvírá Univerzita celému světu a začíná navazovat nové kontakty (<http://www.upol.cz/odkazy/o-univerzite/>).

Internetové stránky uvádí, že univerzita má v současnosti sedm fakult a patří sem:

- Cyrilometodějská teologická fakulta,

---

⁶ Tato univerzita patří mezi soukromé.

- Filosofická fakulta,
- Lékařská fakulta,
- Pedagogická fakulta,
- Fakulta tělesné kultury,
- Právnická fakulta,
- Přírodovědecká fakulta.

Za posledních několik let došlo na Univerzitě Palackého ke značným změnám, které se týkaly studijních programů. Zásadní proměna spočívala v tom, že přibýlo více studijních programů bakalářských.

Veškeré informace, které se týkají studijních programů se nachází v materiálu, který každoročně vydává Univerzita Palackého. Jedná se o publikaci Pedagogická fakulta.

Studijní rok 2005/2006

V brožuře z roku 2005 Pedagogická fakulta, prezenční studium se dozvíme, že ve studijním roce 2005/2006 je otevřen studijní program Speciální pedagogika. Je to jediný bakalářský program, který v sobě zahrnuje obory jako Speciální pedagogika, Speciální pedagogika předškolního věku, Speciálně pedagogická andragogika a Speciální pedagogika – komunikační techniky. Všechny tyto obory jsou tříleté. Mezi magisterské programy spadá program Speciální pedagogika, který se dělí na čtyřletý obor Logopedie a na pětiletý obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a speciální pedagogika. K dalším magisterským programům pak řadíme program Učitelství pro 2. stupeň ZŠ a speciální pedagogika. Je čtyřletý a zahrnuje následující obory:

- speciální pedagogika – český jazyk,
- speciální pedagogika – matematika,
- speciální pedagogika – technická a informační výchova,
- speciální pedagogika – hudební výchova,
- speciální pedagogika – anglický jazyk,
- speciální pedagogika – německý jazyk,
- speciální pedagogika – přírodopis,
- speciální pedagogika – výtvarná výchova.

Studijní rok 2006/2007

Studijní rok 2006/2007 je už o něco bohatší na bakalářské studium, protože pod bakalářský studijní program Speciální pedagogika patří již 11 studijních oborů. Patří jsem:

- Speciální pedagogika,
- Speciální pedagogika s VOŠ Kroměříž,
- Speciální pedagogika předškolního věku,
- Speciálně pedagogická andragogika,
- Speciální pedagogika – komunikační techniky,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – hudební kultura se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – základy technických věd a informačních technologií pro vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – filologické obory nebo historie na FF UP,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – matematika se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – matematika (garantuje PřF UP).

Magisterské studium se neliší od předchozího studijního roku. Pouze nejsou vypsány studijní programy v kombinaci s cizím jazykem. Nově se objevilo navazující magisterské studium Speciální pedagogika (Pedagogická fakulta, prezenční studium, 2006).

Studijní rok 2007/2008

Pro studijní rok 2007/2008 uvádí Pedagogická fakulta, prezenční studium (2008) v bakalářském studiu stejné programy a obory jako v roce předchozím. Tzn.:

- Speciální pedagogika,
- Speciální pedagogika s VOŠ Kroměříž,
- Speciální pedagogika předškolního věku,
- Speciálně pedagogická andragogika,
- Speciální pedagogika – komunikační techniky,

- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – hudební kultura se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – základy technických věd a informačních technologií pro vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – filologické obory nebo historie na FF UP,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – matematika se zaměřením na vzdělávání,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – matematika (garantuje PřF UP).

Pouze pro studijní program Speciální pedagogika pro 2. stupeň ZŠ a SŠ jsou navíc vypsány obory jako Český jazyk se zaměřením na vzdělávání, Filologické a humanitní obory na FF UP a Přírodopis se zaměřením na vzdělávání.

Magisterské studijní programy jsou opět stejné jako ve studijním roce 2006/2007. To znamená, že jsou otevřeny 3 programy – Speciální pedagogika, Učitelství pro 2. stupeň ZŠ a speciální pedagogika a navazující program Speciální pedagogika (Pedagogická fakulta, prezenční studium, 2007).

2.2 Univerzita Karlova v Praze

V roce 1998 je na Katedře speciální pedagogiky vytvořen velice dobrý základ pro rozvoj pracoviště i studia speciální pedagogiky. V roce 2001 dochází k akreditaci všech oborů, které jsou do tohoto roku na Karlově univerzitě otevřeny. Roku 2005 vznikají nové programy:

- Program speciální pedagogika, obor Speciální pedagogika,
- Program Psychologie, obor Psychologie a speciální pedagogika,
- Program Specializace v pedagogice, obor Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání.

Do roku 2007 jsou na Univerzitě akreditovány obory jako Speciální pedagogika – učitelství (jedná se o pětileté magisterské studium), Speciální pedagogika – oborové studium (pětileté magisterské studium)

a Psychologie – speciální pedagogika
(<http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/studium/oborydo2007.htm>).

Mezi nově otevřené programy, tzn. programy akreditované po roce 2007 patří program Speciální pedagogika, který v sobě zahrnuje obor Speciální pedagogika, což je tříleté bakalářské prezenční studium, a také sem patří navazující dvouleté magisterské studium Speciální pedagogika. Tohle oborové studium bylo připraveno již v letech 1993/1994. V současnosti se také připravuje možnost studovat speciální pedagogiku kombinovanou formou. Dalším studijním programem je Psychologie. Pod tento program spadá bakalářský obor Psychologie a speciální pedagogika. Také tento program zahrnuje navazující dvouleté jednooborové magisterské studium psychologie a speciální pedagogiky. Program Psychologie spadá pod Katedru pedagogické a školní psychologie.

Posledním studijním programem je Specializace v pedagogice, kam řadíme obor Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání. Jedná se také o obor bakalářský a studuje se 3 roky. Pod tento program spadá i navazující dvouletý magisterský program Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ. Obor Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání je poměrně nový a jeho cílem je poskytnout absolventům: *„odbornou profilaci v oblasti výchovně vzdělávacího předmětu a speciální pedagogiky a vytváří tak zejména na druhém stupni základních škol a na středních školách potřebné podmínky k zajištění efektivního průběhu integračního procesu a k zavádění takových inovací do výuky, které budou reflektovat speciální edukační potřeby znevýhodněných jedinců i minoritních skupin v důsledku zdravotního postižení, sociálního znevýhodnění, jazykové, etnické či národnostní odlišnosti a vyššího nadání a talentu.“* (<http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/studium/noveobory.htm>).

2.3 Univerzita Jana Amose Komenského v Praze

Univerzita Jana Amose Komenského patří mezi soukromé vysoké školy. Katedra speciální pedagogiky realizuje v roce 2007/2008 tříletý bakalářský a dvouletý magisterský program. Bakalářské studium zahrnuje obor Speciální pedagogika – vychovatelství a do magisterského programu spadá obor Speciální pedagogika a Speciální pedagogika – učitelství.

Veškeré obory je možno studovat prezenční či kombinovanou formou (<http://www.ujak.cz/katedra-sppg-studium.php>).

2.4 Masarykova univerzita v Brně

Stejně jako Univerzita Palackého v Olomouci, tak i Masarykova univerzita prodělala četné změny. Katedra speciální pedagogiky byla v Brně založena teprve v roce 1994 a to z podnětu studentů a veřejnosti. Vedoucím katedry je jmenována prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

V posledních letech existují na Masarykově univerzitě různé programy. Studijní katalog pro rok 2006/2007 uvádí následující programy prezenčního studia:

Bakalářské programy (tříleté)

Program: Specializace v pedagogice

Obor: Pedagogické asistenství speciální pedagogiky pro ZŠ – bakalářské, prezenční studium.

Obor: Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání – bakalářské, prezenční studium.

Program: Speciální pedagogika

Obor: Speciální pedagogika – bakalářské, prezenční studium.

Magisterské studium (pětileté)

Program: Učitelství pro základní školy

Obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ – specializace speciální pedagogika

Obor: Učitelství speciální pedagogiky pro ZŠ

Program: Učitelství pro střední školy

Obor: Učitelství speciální pedagogiky pro SŠ

Magisterské programy navazující (dvouleté)

Program: Učitelství pro základní školy

Obor: Učitelství speciální pedagogiky pro ZŠ

Program: Učitelství pro střední školy

Obor: Speciální pedagogika

Program: Speciální pedagogika

Obor: Speciální pedagogika

Na Univerzitě je možno studovat i formou kombinovanou a studijní katalog kombinovaného studia pro rok 2006/2007 uvádí na webových stránkách <http://www.ped.muni.cz/wstud/> následující programy a obory.

Program: Speciální pedagogika (bakalářské studium)

Obor: Speciální pedagogika

Program: Speciální pedagogika (navazující magisterské studium)

Obor: Speciální pedagogika

V rámci celoživotního vzdělávání jsou také otevřeny různé programy, které opět můžeme najít ve studijním katalogu pro rok 2006/2007. Jedná se o programy k rozšíření učitelské kvalifikace o další aprobační předmět kam spadá obor Speciální pedagogika pro základní školy – tříletý program. Dále tu najdeme doplňující pedagogické programy a obory pod ně spadající : Speciální pedagogika – čtvrtá specializace, Speciální pedagogika – základní program, Speciální pedagogika (projekt – dvouletý program).

Pokud se podíváme do Studijního katalogu pro rok 2007/2008, zjistíme, že ve studijním roce 2007/2008 došlo v prezenčních studijních programech k drobným změnám. Z programu Učitelství pro základní školy vypadl obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ – specializace speciální pedagogika a nově se v navazujícím magisterském programu Speciální pedagogika objevují obory Speciální pedagogika pro učitele a Speciální andragogika.

V oblasti studia kombinovaného přibýly obory v programu Speciální pedagogika (navazující studium) a jedná se o obor Speciální pedagogika pro učitele a Speciální andragogika. Dále je tu nový program Učitelství pro základní školy, což je program navazující magisterský a zahrnuje obor Speciální pedagogika pro učitele.

Sektor celoživotního vzdělávání také zaznamenal jisté změny, a to především v tom, že se v oddělení dalšího vzdělávání objevily obory jako Studium pro výchovné poradce a Prevence sociálně-patologických jevů.

Stránky <http://www.ped.muni.cz/wsedu/mu/studprogr/studprogr.htm> uvádí, že studenti bakalářského studia Speciální pedagogika si vybírají

v průběhu studia dvě předem určené kombinace, na které se budou zaměřovat. Jedná se o následující kombinace:

- logopedie/surdopedie,
- psychopedie/somatopedie,
- psychopedie/oftalmopedie,
- psychopedie/etopedie.

2.5 Ostravská univerzita

Katedra speciální pedagogiky v Ostravě vznikla v roce 2001. Na katedře je zajišťována příprava studentů ve studijním oboru Speciální pedagogika. Jedná se o bakalářský studijní program, který je zajišťován formou kombinovanou i prezenční. Katedra se zčásti podílí na zajištění studia oboru Učitelství 1. stupně ve specializaci speciální pedagogika (<http://pdf.osu.cz/kpg/>).

2.6 Technická univerzita v Liberci

V Liberci se speciální pedagogika studuje na Katedře sociálních studií a speciální pedagogiky. Katedra vznikla v roce 2003 z potřeby rozšířit své aktivity v oblasti sociální práce a speciální pedagogiky. Katedra zajišťuje několik studijních oborů. Jedná se jednak o studijní program bakalářský, a to o program Speciální pedagogika, který v sobě zahrnuje studijní obor Speciální pedagogika předškolního věku a studijní obor Speciální pedagogika pro vychovatele. Tímto studijním programem byl v akademickém roce 2004/2005 nahrazen program Předškolní a mimoškolní pedagogika. Katedra také zabezpečuje a garantuje různé kurzy konané v rámci celoživotního vzdělávání. Patří sem Speciální pedagogika pro učitelství mateřských škol, Speciální pedagogika se zaměřením na vychovatelství a Doplňující pedagogické studium pro absolventy středních škol (<http://www.kss.tul.cz/cgi-bin/main.pl?pg=1>).

2.7 Univerzita v Hradci Králové

Na Univerzitě v Hradci Králové vznikla Katedra speciální pedagogiky v roce 1999. Jejím zakladatelem se stal prof. Václav Kovářiček. Od studijního roku 1999/2000 je na pedagogické fakultě otevřen bakalářský studijní program zaměřený na výchovnou práci ve

speciálních zařízeních a na otázky smyslových vad. Jedná se o obory jako Sociálně výchovná péče o smyslově postižené a Výchovná práce ve speciálních zařízeních. Tento program je denní i kombinovaný. V roce 2004 bylo otevřeno navazující magisterské studium v oboru Speciální pedagogika rehabilitační a humanitární činnosti (<http://pdf.uhk.cz/ksp/>).

2.8 Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Pokud chceme být důslední, tak bychom měli zmínit také Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně, která má ve studijním roce 2007/2008 akreditovaný program Učitelství pro základní školy a pod něj spadající pětiletý magisterský obor Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální školy. Tento obor je otevřen jako prezenční i kombinovaný. Dále sem patří pětiletý magisterský obor Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální pedagogika. Tento obor je pouze prezenční. Univerzita má také akreditovaný program Vychovatelství a pod něj patřící čtyřleté magisterské obory, které mohou být studovány prezenční i kombinovanou formou. Jedná se o Vychovatelství se speciální pedagogikou a Vychovatelství pro speciální zařízení. Všechny obory mimo Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální pedagogika jsou dobíhající (http://pf1.ujep.cz/data/00_seznamakrSP.pdf).

Speciální pedagogika nemusí být studována jen na pedagogických fakultách, ale také ji uchazeči mohou najít na fakultě tělesné kultury a na zdravotně sociální fakultě.

2.9 Fakulty tělesné kultury a Zdravotně sociální fakulta

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého Olomouc

Kromě Katedry speciální pedagogiky můžeme na Univerzitě Palackého v Olomouci jmenovat i Katedru aplikovaných pohybových aktivit, která je součástí Fakulty tělesné kultury. Katedra aplikované tělesné výchovy garantuje výuku ve třech směrech:

- TV pro děti mladšího školního věku a předškolního věku,

- disciplíny aplikovaných pohybových aktivit a speciálních didaktik TV a sportu pro postižené občany, a to jak v oboru ATV, tak ve všech ostatních oborech FTK UP,
- disciplíny aplikovaných pohybových aktivit a základních pohybových dovedností pro studující na PdF UP (obory učitelství pro speciální školy a logopedie).

Mezi obory, které fakulta otevírá patří v současnosti Aplikovaná tělesná výchova, což je bakalářské prezenční studium. Na tohle studium navazuje magisterské studium. Aplikovanou tělesnou výchovu lze studovat i formou kombinovanou, opět se jedná o bakalářské a navazující magisterské studium (<http://www.upol.cz/fakulty/ftk/studijni-programy-a-obory>).

Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze

Na fakultě je v současnosti otevřen bakalářský studijní program a obor Tělesná výchova a sport, jehož studium lze zaměřit na Tělesnou výchovu a sport zdravotně postižených. Na bakalářské studium samozřejmě navazuje studium magisterské. Obor lze studovat prezenční i kombinovanou formou. Tento studijní program také zahrnuje obor Tělesná výchova a sport v kombinaci se speciální pedagogikou. Jedná se o bakalářské prezenční studium. Třetím oborem, který patří pod program Tělesná výchova a sport je obor Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených. Je to obor bakalářský a navazující magisterský studovaný kombinovanou formou. Absolventi získají kvalifikaci pro práci ve speciálním školství s jedinci se zdravotním postižením, především zrakovým, sluchovým, tělesným, mentálním a s jedinci obtížně vychovatelnými. Jsou připraveni pracovat i jako instruktoři či lektoři ve sportovních klubech, v tělovýchovných a školských zařízeních, ve fitness-centrech apod. Mohou se kvalifikovaně uplatnit v institucích se speciálně pedagogickou a sociálně pečovatelskou službou.

Dále je na fakultě otevřen program Specializace ve zdravotnictví, kam spadá obor Ortotik-protetik. Absolvent je schopen samostatně vytvářet technická řešení pro tělesně postižené, včetně aplikace pomůcek pro běžné použití i pro sport. Musí se orientovat v jednotlivých druzích

postižení, v jednotlivých typech pomůcek, musí být teoreticky připraven tyto pomůcky navrhnout, aplikovat, zhotovit a upravit a musí být schopen předat postiženému všechny potřebné informace pro aktivní využití pomůcky. Tohle studium je bakalářské, prezenční (<http://www.ftvs.cuni.cz/programy.php>).

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Na Jihočeské univerzitě je studium, které se týká speciální pedagogiky, zajišťováno na Zdravotně sociální fakultě, na Katedře speciální a sociální pedagogiky. Katedra zajišťuje přípravu v oborech speciální pedagogiky, které se zaměřují na psychopedii a etopedii. Výuka je zaměřena na školní a mimoškolní speciálně pedagogickou práci.

Na katedře jsou k akreditaci připraveny dva bakalářské studijní programy. Jedná se o Speciální pedagogiku – vychovatelství a o Speciální pedagogiku

(http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/specpeda/id_kat.html).

Ke dni 31. 1. 2007 je na Jihočeské univerzitě akreditován studijní program Rehabilitace, kam spadá studijní obor Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a staré osoby. Jedná se o navazující magisterské studium. Dále pak pod tento studijní program spadá Rehabilitační péče o postižené děti, dospělé a staré osoby. Tento studijní obor je magisterský a délka studia je 5 let.

Zdravotně sociální fakulta má také otevřený studijní program Specializace ve zdravotnictví. Sem řadí obor Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí, dospělých a seniorů. V tomto případě jde o doktorský studijní program (<http://www.zsf.jcu.cz/studium/studijni-programy-obory-kurzy/stag-window/>).

2.10 Slovensko

Z míst, kde se studuje speciální pedagogika na Slovensku můžeme jmenovat především Univerzitu Komenského v Bratislavě, Prešovskou univerzitu a Univerzitu v Ružomberoku.

Univerzita Komenského v Bratislavě

Snad nejvýznamnější je Katedra speciální pedagogiky na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Veškeré informace, týkající se studia najdeme na internetových stránkách <http://www.fedu.uniba.sk/index.php?id=2388>.

Na katedře je podle výše uvedeného zdroje informací realizován obor Učitelství pro speciální školy a neučitelský obor Speciální pedagogika – odborné studium.

Na konci roku 2004 došlo ke sloučení katedry pedagogiky mentálně postižených, pedagogiky sluchově postižených, pedagogiky zrakově postižených, pedagogiky tělesně postižených, nemocných a zdravotně oslabených a základů a dějin speciální pedagogiky a vznikla jedna katedra speciální pedagogiky, která se dělí na jednotlivá oddělení.

Katedra speciální pedagogiky zajišťuje studium v nových studijních programech:

- pedagogika mentálně postižených,
- pedagogika sluchově postižených,
- speciální pedagogika – poradenství.

Webové stránky katedry speciální pedagogiky uvádí jednotlivá oddělení katedry a jejich charakteristiku:

- pedagogika mentálně postižených,
- pedagogika sluchově postižených,
- pedagogika zrakově postižených,
- pedagogika tělesně postižených, nemocných a zdravotně oslabených.

Oddělení pedagogiky mentálně postižených

Oddělení zajišťuje dobíhající studium v oboru Učitelství pro speciální školy ve specializaci Pedagogika mentálně postižených a studijní program Pedagogika mentálně postižených v I. (Bc.) a ve II. (Mgr.) stupni. Studium je koncipováno jako bakalářské a navazující magisterské a studium je zajišťováno i externě.

Oddělení pedagogiky sluchově postižených

Tohle oddělení zajišťuje program Pedagogika sluchově postižených. Studium je dobíhající magisterské a také dvoustupňové. V rámci magisterského studia jsou tvořeny následující kombinace:

- Pedagogika sluchově postižených s předškolní pedagogikou,
- Pedagogika sluchově postižených s pedagogikou 1. stupně základní školy,
- Pedagogika sluchově postižených se slovenským jazykem,
- Pedagogika sluchově postižených s anglickým jazykem.

V dvoustupňových formách je otevřena tříletá bakalářská forma a dvouletá magisterská forma studia. V rámci bakalářské formy si mohou studenti vybrat kombinaci Pedagogika sluchově postižených a Pedagogika mentálně postižených, Pedagogika sluchově postižených a Speciální pedagogika – poradenství. Tato forma připravuje vychovatele a asistenty učitele. Magisterské studium je poté realizováno ve stejných formách jako bakalářská forma.

Oddělení pedagogiky zrakově postižených

Oddělení zahrnuje Pedagogiku zrakově postižených a obor Učitelství pro speciální školy. Od roku 2005/2006 sem patří i program Speciální pedagogika – poradenství.

Oddělení pedagogiky tělesně postižených, nemocných a zdravotně oslabených

Oddělení má otevřenu specializaci Pedagogika tělesně a zdravotně postižených, která se různě kombinuje (například s Učitelstvím pro I. stupeň základní školy, s Učitelstvím vybraného předmětu...).

Katolická univerzita v Ružomberoku

Mezi další vysoké školy, kde můžeme studovat speciální pedagogiku patří Katolická univerzita v Ružomberoku a její Katedra speciální pedagogiky, která patří pod Pedagogickou fakultu. Katedra je velice mladá a vznikla na základě požadavků studentů a veřejnosti v roce 2006. Na fakultě je realizován studijní program Speciální pedagogika a pedagogika mentálně postižených, program je bakalářský a může být studován denně i dálkově (<http://pf.ku.sk/katedry/kspp/>).

Prešovská univerzita

Poslední možností, kde mohou slovenští zájemci o studium speciální pedagogiky získat potřebné vzdělání je Prešovská univerzita a její pedagogická fakulta. Na pedagogické fakultě jsou otevřeny bakalářské studijní obory Speciální pedagogika a Předškolní a elementární pedagogika, zahrnující následující programy:

- Předškolní a elementární pedagogika,
- Předškolní a elementární pedagogika sociálně znevýhodněných skupin,
- Předškolní a elementární pedagogika a pedagogika psychosociálně narušených,
- Pedagogika mentálně postižených,
- Učitelství praktické profesní přípravy postižených.

Pedagogická fakulta má akreditován magisterský studijní program, který zahrnuje obory:

- Učitelství pro primární vzdělávání,
- Předškolní pedagogika,
- Učitelství pro primární vzdělávání a pedagogika psychosociálně narušených,
- Pedagogika mentálně postižených.

Fakulta, stejně jako většina ostatních fakult, umožňuje i celoživotní vzdělávání (http://www.unipo.sk/files/docs/pf_studium/svk/studium_web.doc).

O faktu, že studijní obor speciální pedagogika je jedním z nosníků pedagogických fakult u nás i na Slovensku hovořila i bývalá vedoucí katedry speciální pedagogiky a současná děkanka Pedagogické fakulty prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc. Langr (2006) ve svém příspěvku píše, že se o tom zmínila na setkání vedoucích kateder, které se uskutečnilo v prostorách děkanátu Pedagogické fakulty 8.3.2006. Na setkání byli pozváni představitelé kateder speciální pedagogiky, které působí u nás a na Slovensku. Setkání vedoucích kateder speciální pedagogiky se zúčastnili zástupci Univerzity Palackého v Olomouci, pražské Univerzity Karlovy, Masarykovy Univerzity v Brně, Univerzity v Hradci Králové a Univerzity Komenského v Bratislavě. Na setkání, které neslo název Bilance a výhledy oboru speciální pedagogika, se řešila

různá témata od začlenění profese speciálního pedagoga do činnosti všech typů škol, po nutnost intenzivnější propagace speciální pedagogiky. Jednotliví představitelé vždy prezentovali svoji katedru a ve všech vystoupeních se potvrdila nutnost provést nemalé změny v koncepci studia speciální pedagogiky (Langer, 2006).

3 Možnosti uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky v praxi

Následující část je zaměřena na konkrétní možnosti uplatnění, které mají absolventi studijního oboru Speciální pedagogika. Pro pedagogické pracovníky, jako jsou somatopedi, surdopedi, psychopedi, etopedi, logopedi a tyflopedi, existuje celá řada různých zařízení a pracovišť, kde mohou pracovat.

3.1 Pedagogický pracovník

Podle zákona č. 563/2004 Sb. patří speciální pedagog do kategorie pedagogických pracovníků. Zákon o pedagogických pracovnících hovoří následovně: *„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociální péče.“* (Zákon č. 563/2004 Sb., §2 Pedagogický pracovník). Zákon dále pojednává o tom, že přímou pedagogickou činnost vykonává také speciální pedagog. § 3 upravuje předpoklady pro výkon funkce pedagogického pracovníka, kdy by měl pedagogický pracovník být plně způsobilý k právním úkonům, měl by mít odbornou kvalifikaci, být bezúhonný, zdravotně způsobilý a měl by prokázat znalost českého jazyka.

Zákon upravuje i způsoby získávání odborné kvalifikace. *„Učitel prvního stupně základní školy, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci*

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele, nebo

b) vzděláním stanoveným pro učitele prvního stupně základní školy podle odstavce 1 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.“

„Učitel druhého stupně základní školy, který vzdělává ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele, nebo

b) vzděláním stanoveným pro učitele druhého stupně základní školy podle odstavce 1 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.“

„Učitel střední školy, který vzdělává ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci vzděláním stanoveným pro učitele střední školy podle odstavců 1 až 5 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.“ (Zákon č. 563/2004 Sb., §7 Učitel prvního stupně základní školy, §8 Učitel druhého stupně základní školy a §9 Učitel střední školy).

3.1.1 Somatoped

Absolventi specializace somatopedie mohou najít uplatnění nejen ve speciálně pedagogických zařízeních somatopedického typu, ale také v zařízeních, která somatopedická nejsou.

Zařízení:

- školy pro tělesně postižené,

- školy při zdravotnických zařízeních,
- speciální třídy základních škol,
- speciálně pedagogická centra pro tělesně postižené,
- střediska rané péče pro děti s poruchami hybnosti,
- pedagogicko-psychologické poradny,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Školy pro tělesně postižené

Kollárová (1993) uvádí, že absolventi speciálně pedagogické specializace somatopedie se mohou uplatnit v různých stupních škol, ve kterých se vzdělávají jedinci s tělesným postižením.

- a) Mateřská škola pro tělesně postižené: připravuje děti na vstup do základní školy. Mateřská škola může mít celodenní, týdenní a internátní provoz.
- b) Základní škola pro tělesně postižené: poskytuje žákům všeobecné vzdělání v rozsahu osnov běžné školy.
- c) Střední škola pro tělesně postižené: odpovídá svou náplní běžným středním školám. Ale při vyučování je využíváno metodických, technických a organizačních opatření, která odpovídají tělesnému a pohybovému oslabení žáků. Pod tuhle kategorii spadá ještě 5 dalších škol. Jedná se o střední odborné učiliště pro tělesně postižené, odborné učiliště pro tělesně postižené, praktickou školu pro tělesně postižené, gymnázium pro tělesně postižené a střední odbornou školu pro tělesně postižené (Kollárová, 1993).

Školy při zdravotnických zařízeních

Absolventi specializace somatopedie mohou najít uplatnění i ve školách při zdravotnickém zařízení. Jedná se o mateřskou a základní školu při zdravotnickém zařízení, kde se mohou vzdělávat žáci se zdravotním oslabením nebo žáci nemocní, kteří jsou umístěni v tomto zdravotnickém zařízení. Mohou zde být umístěni i žáci škol středních. Vyhláška v souvislosti se školami při zdravotnickém zařízení zmiňuje i základní školu speciální (Vyhláška 73/2005).

Kollárová (1993) do systému škol při zdravotnickém zařízení řadí školy při nemocnicích, léčebnách a ozdravovnách.

- a) Škola při nemocnici zajišťuje nemocným dětem jednak předškolní výchovu a také všeobecné vzdělání.
- b) Ve škole při dětské léčebně jsou umístěny děti, které mají vleklý průběh onemocnění. Žákům je opět poskytována předškolní výchova nebo všeobecné vzdělání.
- c) Hronová (1989) hovoří o tom, že škola při ozdravovně slouží dětem, které jsou umístěny v ozdravovně v období rekonvalescence. Ozdravovna je zařízení preventivní péče, která je poskytována ve vhodných klimatických podmínkách, vhodnou životosprávou a denním režimem. Žáci ve škole tráví většinou 4 hodiny denně. Délka celkového pobytu v ozdravovně je zpravidla 6 – 8 týdnů.

Ve školách při zdravotnických zařízeních mají somatopedové oproti běžným školám ztíženy podmínky v tom, že žáci jsou ve zdravotnickém zařízení pouze určitou dobu, není to jejich kmenová škola, a proto má většinou každý žák ve třídě zadáno ze své kmenové školy jiné učivo, i když jsou žáci ve stejném ročníku.

Speciálně pedagogická centra pro tělesně postižené

Pracovníci centra poskytují služby žákům s tělesným postižením, zástupcům žáků, školám a školským zařízením, kde se tito žáci vzdělávají. Hlavní cíle centra popisuje Příloha č. 2 k Vyhlášce č. 72/2005 Sb., s. 497 a jsou to:

- *„budování a rozvoj komunikativních, lokomočních, manipulačních a dalších dovedností žáků,*
- *vývojový screening, diagnostika zrání centrálního nervového systému, včasná diagnostika organického poškození centrálního nervového systému u dětí raného věku, využití metody Walter Stassmeier, Portage,*
- *školní věk – metodika nácviku čtení a psaní (grafomotorika po obsahové a technické stránce, specifické metodiky nácviku psaní a čtení, alternativních metod čtení, atp.),*
- *speciální nácvik práce s počítačem jako prostředkem komunikace a získávání informací.“*

Střediska rané péče pro děti s poruchami hybnosti

Raná péče je služba, která je poskytována dětem s poruchou hybnosti a rodičům dítěte do 7 let věku. Zákon 108/2006 Sb. charakterizuje ranou péči jako službu, která se zaměřuje především na podporu rodiny a vývoje dítěte. Pracovníci středisek zajišťují 4 základní činnosti: výchovné, vzdělávací a aktivizační, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Pedagogicko-psychologické poradny

Poradnou jsou poskytovány služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologická pomoc, která je důležitá při výchově a vzdělávání žáků s tělesným postižením (Vyhláška 72/2005 Sb.).

3.1.2 Surdoped

Absolventi studijního oboru speciální pedagogiky, kteří se zaměřují na surdopedii mohou najít uplatnění především ve školských zařízeních a v zařízeních poradenských.

Absolventi surdopedie mohou pracovat:

- v mateřských školách pro sluchově postižené,
- v základních školách pro sluchově postižené,
- ve speciálně pedagogických centrech pro sluchově postižené,
- v pedagogicko-psychologických poradnách,
- ve střediscích rané péče,
- v odborných učilištích pro sluchově postižené,
- v středních odborných učilištích pro sluchově postižené,
- v praktických školách pro sluchově postižené,
- v středních odborných školách pro sluchově postižené,
- v gymnáziích pro sluchově postižené (Potměšil, 2003).

Učitelé ve školách pro sluchově postižené zajišťují vzdělávání žáků pomocí podpůrných opatření, což jsou speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání, dále sem patří kompenzační, rehabilitační

a speciální učební pomůcky, učebnice, didaktické materiály (Vyhláška 73/2005 Sb.).

Mateřská škola pro sluchově postižené

Práce surdopedů je v mateřských školách rozšířena o specifickou výchovu, která se zaměřuje na kompenzaci a reedukaci sluchového postižení. Patří sem především odezírání, reedukace sluchu, nácvik daktylní řeči a počátečního čtení, dále také rozvoj orálních a manuálních komunikačních systémů (Souralová, 2006).

Základní škola pro sluchově postižené

Učitelé zde mají omezený počet žáků a mnohdy vyučují dle upravených osnov a metody, které při výuce využívají upravují podle individuálních potřeb žáků (Souralová, 2006).

Pokud zmíníme vzdělávání na středních odborných učilištích, odborných a praktických školách, můžeme hovořit o oborech jako je:

- strojní mechanik,
- malíř – lakýrník,
- krejčí,
- dámská krejčová,
- truhlář,
- kuchař,
- cukrář,
- elektrikář,
- zahradník,
- zámečnick,
- šička,
- klempíř,
- čalouník.

Absolventi surdopedie, kteří pracují v pedagogicko-psychologické poradně poskytují služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc, která je důležitá při výchově a vzdělávání žáků. Pracovníci speciálně

pedagogického centra, kteří poskytují služby žákům se sluchovým postižením, jejich zákonným zástupcům a školám, kde se tito žáci vzdělávají, zajišťují podle Vyhlášky 72/2005 Sb. následující služby:

- a) budování a rozvoj komunikace,
- b) orální komunikace,
- c) vizuálně motorická komunikace,
- d) výcvik čtení s porozuměním,
- e) výcvik odezírání,
- f) kurzy znakového jazyka,
- g) spolupráce s jinými zařízeními,
- h) posilování nepostižených funkcí,
- i) nácvik použití kompenzačních pomůcek.

V neposlední řadě mohou absolventi pracovat i ve střediscích rané péče, kde je prováděna intervence, poskytováno poradenství a informační služby (Souralová, 2006).

3.1.3 Psychoped

Pokud chceme hovořit o zařízeních, kde mohou pracovat absolventi psychopedie, je dobré připomenout, že v posledních letech došlo k novému terminologickému vymezení škol.

Ještě před nedávnem jsme hovořili o tom, že jedinci s mentálním postižením byli vzděláváni ve zvláštních a pomocných školách. Dnes se pro tato zařízení ustálily nové názvy.

Web http://ksp.upol.cz/cz/stud_informace.htm#cast3 uvádí, že absolventi psychopedie získávají obecně odbornou kvalifikaci pro práci ve speciálně pedagogických zařízeních psychopedického typu. Jedná se především o:

- speciálně pedagogické centrum,
- pedagogicko-psychologickou poradnu,
- mateřskou školu (speciální),
- základní školu praktickou (dříve zvláštní škola),
- základní školu speciální (dříve pomocná škola),
- odborné učiliště,

- praktickou školu,
- rehabilitační třídu.

Speciálně pedagogické centrum

Pracovníci centra poskytujícího služby žákům s mentálním postižením, rodičům a školám musí poskytovat širokou škálu různých služeb, kam spadá metodika cvičení pro děti raného věku, smyslová výchova, rozvoj hrubé a jemné motoriky, nácvik sebeobsluhy, rozvoj estetického vnímání, hudební, výtvarné a pohybové činnosti, příprava na zařazení do školy, rozvoj grafomotoriky, slovní zásoby. Dále by měl psychoped využívat netradiční formy výuky, nacvičovat s dítětem první čtení a psaní hůlkový písmem (Vyhláška 72/2005 Sb.).

Pedagogicko-psychologická poradna

Poradnou jsou poskytovány služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologická pomoc, která je důležitá při výchově a vzdělávání žáků (Vyhláška 72/2005 Sb.).

Mateřská škola speciální

Mateřská škola plní diagnostické, výchovné a sociální poslání, které odpovídá potřebám mentálně postižených jedinců.

Základní škola praktická

Na základní škole praktické se výchovný a vzdělávací proces přizpůsobuje psychofyzickému vývoji žáků. Učitel zde uplatňuje individuální přístup, který odpovídá vývojovým a osobním zvláštnostem žáka. Základní škola praktická se dělí na 2 stupně – stejně jako běžná základní škola. Dříve však učitelé pracovali na třech stupních. Jednalo se o nižší, střední a vyšší stupeň (Krejčířová, 2006).

Základní škola speciální

Toto vzdělávání je desetileté a je rozděleno také na 2 stupně. 1. stupeň tvoří 1. – 6. ročník a 2. stupeň tvoří 7. – 10. ročník. Pomocná

škola byla oproti speciální rozdělena na 4 stupně – nižší, střední, vyšší a pracovní (Krejčířová, 2006).

Specifickou funkci zastává přípravný stupeň, který je určen pro žáky s těžším stupněm mentálního postižení, a také rehabilitační třída, kde se vzdělávají žáci s vážným mentálním postižením (Krejčířová, 2006).

Odborné učiliště a praktická škola

Na těchto školách mohou žáci s mentálním postižením pokračovat ve svém vzdělávání. Školy jsou dvouleté nebo jednoleté (Krejčířová, 2006).

3.1.4 Etoped

Pro absolventy etopedie se otvírají možnosti pracovat jednak v základní škole, základní škole praktické, v systému náhradní výchovné péče pro výkon ústavní a ochranné výchovy a zařízení preventivně výchovné péče. Další možností, kde se mohou absolventi etopedie uplatnit je systém školního poradenství (http://ksp.upol.cz/cz/stud_informace.htm#cast3).

Mezi zařízení, která spadají do systému náhradní výchovné péče pro výkon ústavní a ochranné výchovy a zařízení preventivní péče, řadí zákon 109/2002 Sb.:

- diagnostické ústavy,
- dětské domovy,
- dětské domovy se školou,
- výchovné ústavy pro mládež.

Tato zařízení spadají většinou pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Diagnostický ústav

„Plní úkoly diagnostické, výchovně vzdělávací, terapeutické (v oblasti psychologické, sociální, pedagogické), organizační, metodické a koncepční.“ (Hutyrová, 2006, s.31). Diagnostický ústav je rozdělen na 4 pracoviště a jsou v něm zřizovány nejméně 3 výchovné skupiny po 4 až 6 klientech.

Dětský domov

Dětský domov tvoří rodinné skupiny, které jsou tvořeny dětmi různého věku a pohlaví (Hutyrová, 2006).

Dětský domov se školou a výchovný ústav

Dětský domov se školou zajišťuje výkon ústavní a ochranné výchovy pro děti do 15 let věku a výchovný ústav je zřizován pro klienty ve věku 15 až 18, popřípadě do 19 let. V zařízení jsou klienti umístěni ve výchovných skupinách (Hutyrová, 2006).

V diagnostickém ústavu pracují absolventi etopedie jako etopedi, v ostatních výše jmenovaných zařízeních pracují absolventi jako učitelé a vychovatelé.

Střediska výchovné péče

K dalším zařízením patří ta, která mají za cíl preventivně výchovnou péči. Patří sem Střediska výchovné péče. Ta poskytují „*preventivně výchovnou péči dětem mladistvým s negativními a patologickými projevy chování.*“ (Hutyrová, 2006, s.32).

Jinou z možností, kde se mohou absolventi etopedie, a nejen etopedie, uplatnit jsou školní poradenská pracoviště. Základní složkou poradenského systému podle Hutyrové (2006) je:

- výchovný poradce,
- školní psycholog,
- školní speciální pedagog,
- školní metodik prevence,
- pedagogicko-psychologická poradna.

Výchovný poradce

Hlavní náplní práce výchovného poradce je vyhledávat žáky, kteří potřebují pomoc a kteří potřebují při výchově a vzdělávání zvláštní péči. Výchovný poradce spolupracuje se školním psychologem, speciálním pedagogem a poradenskými pracovišti. Vypracovává návrhy na postup

a řešení různých problémů žáků a zabývá se tím, jak se žáci chovají během školní docházky (Hutyrová, 2006).

Školní psycholog a školní speciální pedagog

„Tito odborní pracovníci ve školách by měli zaměřit svou činnost odbornou, terapeutickou, metodickou i poradenskou přímo v konkrétní škole. Vykonávají diagnostiku, reedukaci, terapii i preventivní činnosti, ať už formou individuální či skupinové práce.“ (Hutyrová, 2006, s.33).

Metodik prevence

Náplní práce metodika prevence je koordinovat prevenci nežádoucích jevů. Garantuje také vytvoření minimálního preventivního programu, radí pedagogickým pracovníkům a pomáhá při vytváření volnočasových aktivit školy (Hutyrová, 2006).

Pedagogicko-psychologická poradna

Pracovník v poradně provádí psychologickou, speciálně pedagogickou a sociální diagnostiku, reedukaci a terapii (Hutyrová, 2006).

Absolventi etopedie mohou pracovat také ve funkci sociálního pracovníka, kurátora, probačního pracovníka. Jako vychovatelé či speciální pedagogové mohou pracovat i ve věznicích (http://ksp.upol.cz/cz/stud_informace.htm#cast3).

Sociální pracovník

„Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace.“ (Zákon 108/2006 o sociálních službách, Část osmá – Předpoklady pro výkon sociálního pracovníka, Hlava I Sociální pracovník, § 109)

Kurátor

- pečuje o nezletilé děti (do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného, o mladistvé (od 15 do 18 let), u nichž bylo zahájeno trestní nebo přestupkové řízení,
- řeší problémy záškoláctví, útěků z domova, toxikomanie, alkoholismu, trestnou činností a šikanu mezi dětmi,
- při spáchání trestné činnosti zastupuje mladistvé při hlavním líčení před soudem,
- spolupracuje se školskými a zdravotnickými zařízeními, občanskými sdruženími, středisky výchovné péče, věznicemi a soudy, probační a mediační službou ČR,
- zúčastňuje se výslechů nezletilých a mladistvých u Policie ČR,
- je přítomen jednání mladistvých u přestupkové komise,
- zajišťuje výkon obecně prospěšných prací pro odsouzené občany (<http://www.vinohrady.brno.cz/odbor-socialnich-veci/kurator-pro-mladez/>).

Probační pracovník

Probační pracovník je zaměstnanec soudu. Mezi jeho hlavní úkoly patří především sledování a usměrňování způsobu života odsouzeného či obviněného, sledovat jeho chování, shromažďovat poznatky o osobě obviněného a odsouzeného, o jeho rodinném a sociálním zázemí, informovat předsedu senátu o způsobu života odsouzeného či obviněného (Rozum, 2000).

3.1.5 Logoped

Obor logopedie se většinou dělí na směr učitelský a neučitelský. Absolventi neučitelského směru jsou připravováni pro práci logopedů na foniatrických odděleních, na neurologických a psychiatrických klinikách, v léčebnách dlouhodobě nemocných. Mohou také pracovat v soukromých logopedických ambulancích a v dalších zařízeních (http://ksp.upol.cz/cz/stud_informace.htm#cast3).

Klenková (2006) uvádí základní zařízení, kde mohou logopedové, kteří vystudovali učitelský směr pracovat. Jedná se o:

- mateřskou školu logopedickou,

- logopedickou třídu při běžné základní škole,
- základní školu logopedickou,
- speciální zařízení pro děti s kombinovanými vadami,
- speciálně pedagogická centra,
- pedagogicko-psychologické poradny,
- mateřské školy speciální,
- odborná učiliště,
- oblast pedagogické a preventivní osvětové péče,
- zdravotnická zařízení,
- střediska rané péče (Klenková, 2006).

Mateřská škola logopedická

Zde pracují logopedové s dětmi, které jsou do tohoto zařízení umístěny se závažným postižením, které mají postižení centrálních procesů řeči v oblasti vnímání, zpracování a užívání řeči. Dětem je poskytována logopedická intervence delší dobu a pobyt má pozitivní přínos (Klenková, 2006).

Základní škola logopedická

Tato škola zajišťuje výchovně-vzdělávací a terapeutickou činnost. Obsah vzdělávání je shodný se základní školou, ale navíc jsou tu hodiny individuální logopedické péče. Logoped se zaměřuje hlavně na terapii narušené komunikační schopnosti a na rozvoj celkové komunikační schopnosti žáka.

Speciálně pedagogické centrum pro žáky s vadami řeči

Logoped poskytuje v centru služby žákům s vadami řeči, rodičům a školám. Mezi hlavní úkoly spadá:

- diagnostika a depistáž poruch komunikace,
- zpracování anamnézy,
- vypracování programu logopedické péče,
- aplikace terapeutických, stimulačních, edukačních a reedukačních postupů,
- péče o děti, jejichž rodiče jsou cizinci,
- řešení problémů, které se týkají výchovy,

- vedení logopedických deníků,
- vedení záznamů o logopedické péči a tvorba didaktických a metodických materiálů (Vyhláška 72/2005 Sb.).

Pedagogicko-psychologická poradna

Poradnou jsou poskytovány služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologická pomoc, která je důležitá při výchově a vzdělávání žáků (Vyhláška 72/2005 Sb.).

Raná péče

Pracovníci, kteří pracují v systému služeb, který se věnuje rané péči mají za hlavní cíl předcházet postižení, snažit se zmírnit důsledky postižení a poskytovat rodině, dítěti a společnosti předpoklady pro sociální integraci (Klenková, 2006).

3.1.6 Tyflopéd

Pro absolventy tyflopedie jsou otevřeny pracovní možnosti v různých zařízeních, která jsou určena pro osoby s postižením zraku. Vyhláška 73/2005 uvádí:

- mateřskou školu pro zrakově postižené,
- základní školu pro zrakově postižené,
- střední odbornou školu pro zrakově postižené,
- gymnázium pro zrakově postižené,
- praktickou školu pro zrakově postižené,
- odborné učiliště pro zrakově postižené,
- střední odborné učiliště pro zrakově postižené,
- konzervatoř pro zrakově postižené.

Tyflopéd může pracovat v pedagogicko-psychologické poradně a ve speciálně pedagogickém centru pro zrakově postižené (Vyhláška 72/2005 Sb.). Uplatnění může tyflopéd najít i ve střediscích rané péče pro zrakově postižené (Klenková, 2006).

Mateřská, základní a střední škola pro zrakově postižené

Ve školách jsou žáci vzděláváni podle osnov a plánů odpovídajících běžným školám, pouze se tu objevují drobné modifikace a úpravy, které jsou nutné vzhledem k různým stupňům zrakového postižení. Mezi odchylky patří například to, že některé části učiva jsou vyučovány spíše informativně, jiné se naopak probírají podrobněji. Někdy je také do výuky zařazen předmět hra na hudební nástroj. Práce učitelů je odlišná v tom, že jsou v přístupu k žákům voleny jiné metodické postupy a organizační formy (Ludíková, 2006).

Pedagogicko-psychologická poradna

Poradnou jsou poskytovány služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologická pomoc, která je důležitá při výchově a vzdělávání žáků (Vyhláška 72/2005 Sb.).

Speciálně pedagogické centrum pro zrakově postižené

Centrum neposkytuje samozřejmě služby jen žákům zrakově postiženým, ale také jejich zákonným zástupcům, školám a zařízením, kde si tito žáci vzdělávají. Mezi základní služby, které uvádí Vyhláška 72/2005 patří především:

- výcvik specifických činností, které jsou u zrakově postižených důležité,
- nácvik použití kompenzačních pomůcek,
- smyslová výchova,
- zraková stimulace a rozvoj zrakových funkcí,
- propedeutika čtení a psaní bodového písma a zvětšeného černotisku,
- příprava ke čtení a psaní,
- tyflografika,
- nácvik podpisu,
- zraková hygiena,
- rozvoj matematických představ a estetického vnímání,
- nácvik orientace, samostatného pohybu a sebeobsluhy,
- práce se speciálními pomůckami,
- informace o didaktických pomůckách.

Raná péče

Pracovníci, kteří pracují v systému služeb, který se věnuje rané péči mají za hlavní cíl předcházet postižení, snažit se zmírnit důsledky postižení a poskytovat rodině, dítěti a společnosti předpoklady pro sociální integraci (Klenková, 2006).

Je nezbytné dodat, že absolventi jakékoliv specializace mohou pracovat i v jiných zařízeních než v určených pro jejich konkrétní specializaci. Mohou pracovat i v zařízeních, která jsou stanovena pro jiný druh poruchy či postižení, ale objevují se tam i poruchy, na něž se absolventi specializují. To znamená, že absolvent speciální pedagogiky může pracovat ve všech speciálních školách. Například logoped může pracovat i v mateřské nebo základní škole pro sluchově postižené, v základní škole speciální, praktické, a také ve škole pro tělesně postižené.

Součástí systému speciálně pedagogických zařízení jsou mateřské a základní školy pro hluchoslepé, základní školy pro žáky se specifickými poruchami učení a základní školy pro žáky se specifickými poruchami chování. V těchto zařízeních mohou absolventi speciální pedagogiky také najít pracovní uplatnění.

4 Výzkumné šetření uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky

4.1 Cíle a hypotézy

Základním cílem výzkumného šetření je přinést informace o současném stavu uplatnění absolventů speciální pedagogiky, především somatopedie, v praxi.

Souvisejícím cílem, který je odvozen ze základních zjištění, je přinést informace o tom, zda absolventi studijního oboru speciální pedagogika najdou hned po ukončení studia uplatnění, zda pracují ve svých vystudovaných specializacích, především pokud jde o absolventy specializace somatopedie a zda jsou se svým zaměstnáním spokojeni.

Hypotéza č. 1: Počet absolventů pracujících v zařízeních odpovídajících jejich speciálně pedagogické specializaci je podstatně vyšší, než počet absolventů pracujících v zařízeních, která jejich specializaci neodpovídají.

Hypotéza č. 2: V somatopedických zařízeních pracují častěji absolventi, kteří mají vystudovanou somatopedii, než absolventi jiných speciálně pedagogických specializací.

Hypotéza č. 3: Počet žen je výrazně vyšší než počet mužů, kteří pracují v oblasti speciální pedagogiky.

4.2 Metody, doba a postup

Metody

Pro získání informací je využita klasická explorativní metoda užívaná u kvantitativních výzkumů – metoda dotazníku. Tvorba dotazníku probíhala postupně a vyžadovala pečlivé a promyšlené vypracování, které mělo ulehčit vyplňování a další zpracování výsledků.

Dotazník nalezneme v příloze č. 2 a obsahuje celkem 15 otázek. Z toho je 11 otázek uzavřených a 4 otázky jsou otevřené. Pro lepší přehlednost při vyhodnocování dotazník dělíme na 3 dílčí oblasti - oblast osobních údajů o respondentech, oblast vzdělání respondentů a oblast

pracovního uplatnění respondentů. První dvě otázky tvoří oblast osobní, otázka 3. až 10. spadá do oblasti vzdělání a oblast pracovní je tvořena otázkami 11 až 14. Poslední část dotazníku je vyhrazena pro doplnění, upřesnění sdělení, či pro jiná vyjádření. Složitější otázky jsou doplněny o komentář, který napovídá, jak postupovat při vyplňování, ale veškeré informace o vyplňování nalezneme v úvodním a zároveň i průvodním textu, který je uveden v příloze č. 2.

Doba

Šetření probíhalo od října 2007 do února 2008 a výsledky byly zpracovány během února a března 2008.

Postup

Tvorba dotazníku byla započata v září 2007, od října 2007 do února 2008 byl dotazník rozdáván a rozesílán do různých zařízení a na konkrétní adresy, které jsme získali. Během února a března byly dotazníky tříděny a zpracovávány, a také byly vyhodnocovány.

4.3 Charakteristika místa a vzorku

Pro získání údajů o možnostech uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky bylo náhodně osloveno 22 základních škol, 2 výchovné ústavy, 2 pedagogicko-psychologické poradny, 1 rehabilitační ústav, 1 ústav sociální péče, 1 speciálně pedagogické centrum a 10 konkrétních osob. Zařízení jsou ve většině případů na Moravě, převážně se jednalo o Olomoucký kraj. Přehled zařízení je uveden v příloze č. 3.

Během pěti měsíců bylo rozesláno poštou nebo pomocí emailu 74 dotazníků, osobně bylo předáno 64 dotazníků, tzn., že celkem bylo rozdáno a rozesláno 138 dotazníků. Dotazníky, které se postupně vracely, bylo nutno pečlivě založit a roztřídit, abychom je pak mohli následně vyhodnocovat. Z celkového počtu 138 dotazníků se postupně vrátilo 83 vyplněných dotazníků. 55 dotazníků z celkového počtu se nevrátilo. To znamená, že návratnost dotazníků byla 60,1 %, což potvrzuje i tvrzení Chrásky (1983), že výzkumník se většinou musí uspokojit s návratností 50 – 60 %.

4.4 Výsledky a jejich interpretace

U zpracování výsledků je vždy uvedena základní oblast dotazníku, součástí oblasti je uvedení přesného znění otázek, které pod danou oblast spadají, zpracování otázky formou tabulky a přehledného grafického znázornění, které je značeno číslem. Jednotlivé otázky obsahují komentář a interpretaci. Otázky jednotlivých oblastí navzájem konfrontujeme a stejně tak konfrontujeme i jednotlivé otázky celého dotazníku, jejichž výsledky nalezneme rovněž v tabulkách a grafech. Grafy a tabulky těchto částí jsou značeny písmeny abecedy.

Oblast osobních údajů o respondentech

Tahle oblast zahrnuje otázky, které se týkají věku a pohlaví respondentů.

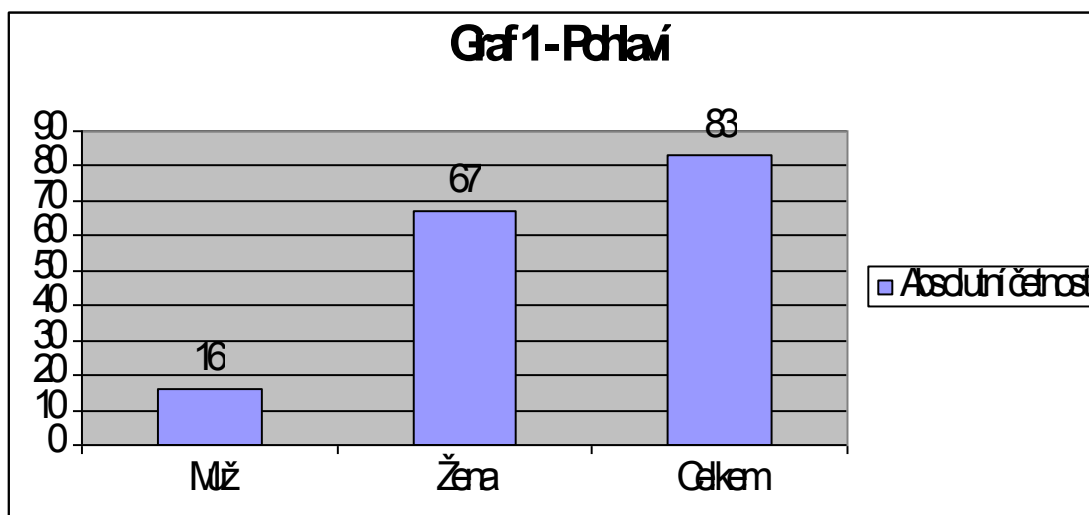
Otázka 1. Pohlaví:

Muž

Žena

Tab. 1 - Pohlaví

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Muž	16	19,3
Žena	67	80,7
Celkem	83	100

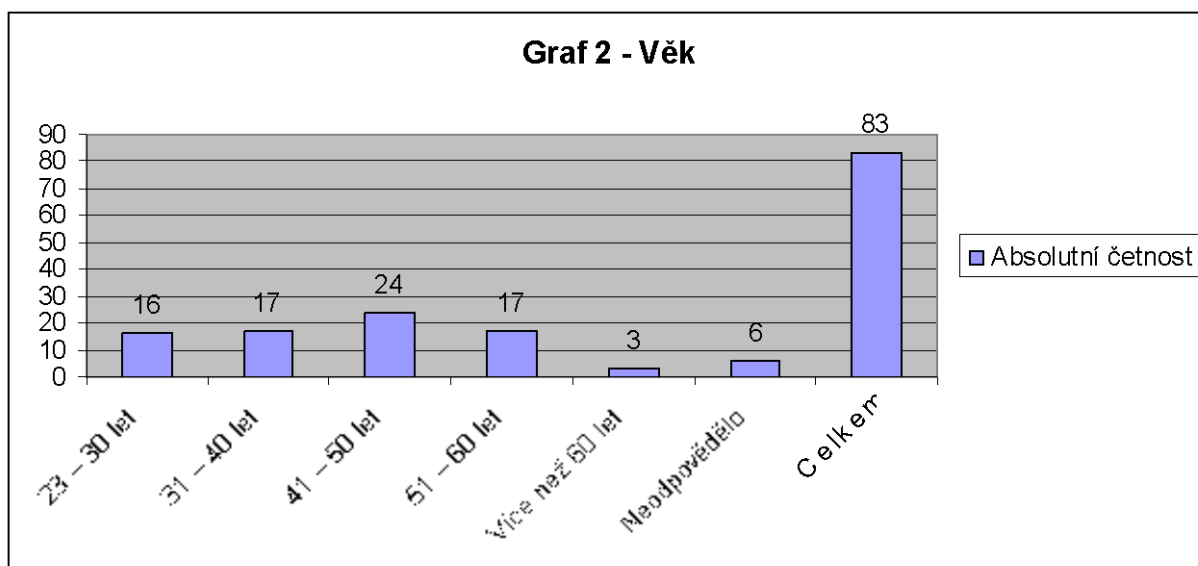
Komentář k otázce 1

Z odpovědí vyplývá, že mnohem větší počet respondentů tvoří ženy (80,7 %). Tento výsledek pouze potvrdil to, co je běžně známo, že opravdu ve školství a nejen ve speciálním pracují převážně ženy.

Otázka 2. Věk:

Tab. 2 - Věk

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
23 – 30 let	16	19,3
31 – 40 let	17	20,5
41 – 50 let	24	28,9
51 – 60 let	17	20,5
Více než 60 let	3	3,6
Neodpovědělo	6	7,2
Celkem	83	100

Komentář k otázce 2

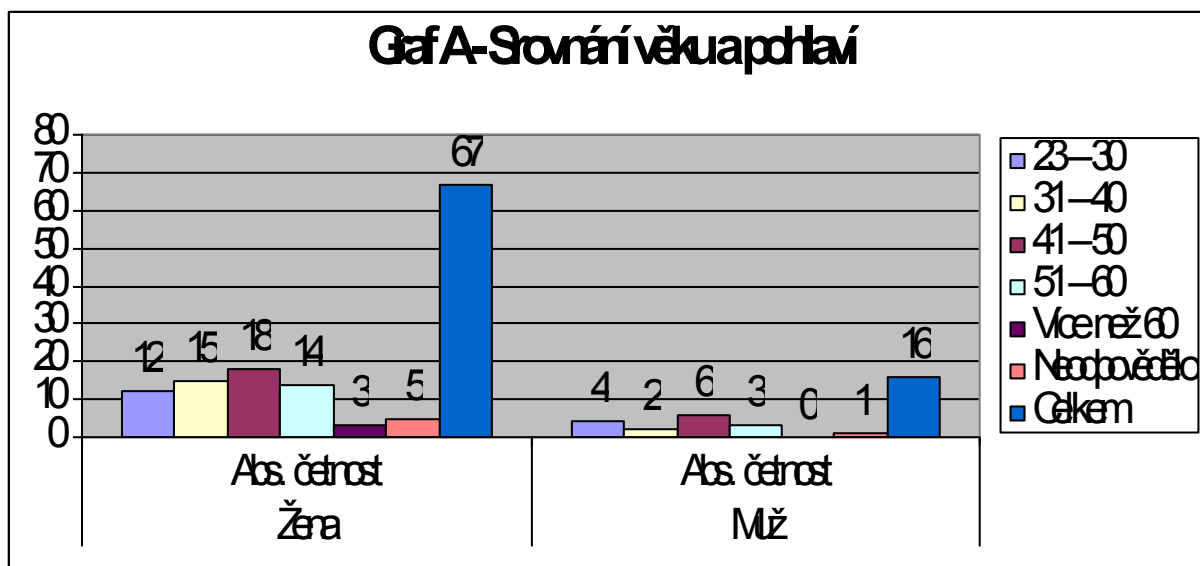
Otázka, která se týká věku, je položena jako volná, tzn., že respondenti dopisují svůj věk. Pro přehlednost je vytvořeno 5 věkových kategorií, do kterých jsou respondenti zařazeni. Nejširší kategorii tvoří věk mezi 41 – 50 lety. Ostatní kategorie mají výsledky přibližně

vyrovnané, pouze v kategorii nad 60 let se objevilo minimum respondentů, a to pouhých 3,6 %. Velice překvapujícím zde je věkový údaj 72 let.

Pro shrnutí první části dotazníku nám poslouží přehledná tabulka, která uvádí v jaké věkové hranici se pohybují muži a ženy.

Tab. A – Srovnání věku a pohlaví

Věk	Pohlaví			
	Žena		Muž	
	Abs. četnost	Četnost v %	Abs. četnost	Četnost v %
23 – 30	12	14,5	4	4,8
31 – 40	15	18,1	2	2,4
41 – 50	18	21,7	6	7,2
51 – 60	14	16,9	3	3,6
Více než 60	3	3,6	0	0
Neodpovědělo	5	6,0	1	1,2
Celkem	67	80,8	16	19,2

Z tabulky a grafu vyplývá, že nejčastější věk u mužů i žen je v rozmezí mezi 41 – 50 lety.

Oblast vzdělání respondentů

Oblast vzdělání je zaměřena na otázky týkající se studia. Cílem je zjistit, jakou univerzitu respondenti vystudovali, v jakém roce studium ukončili a jaký získali titul. Dále jsme chtěli zjistit, jakou formu a typ studia absolvovali a jaký obor. Zajímalo nás i to, jaké specializace vystudovali, z jakých mají státní závěrečné zkoušky.

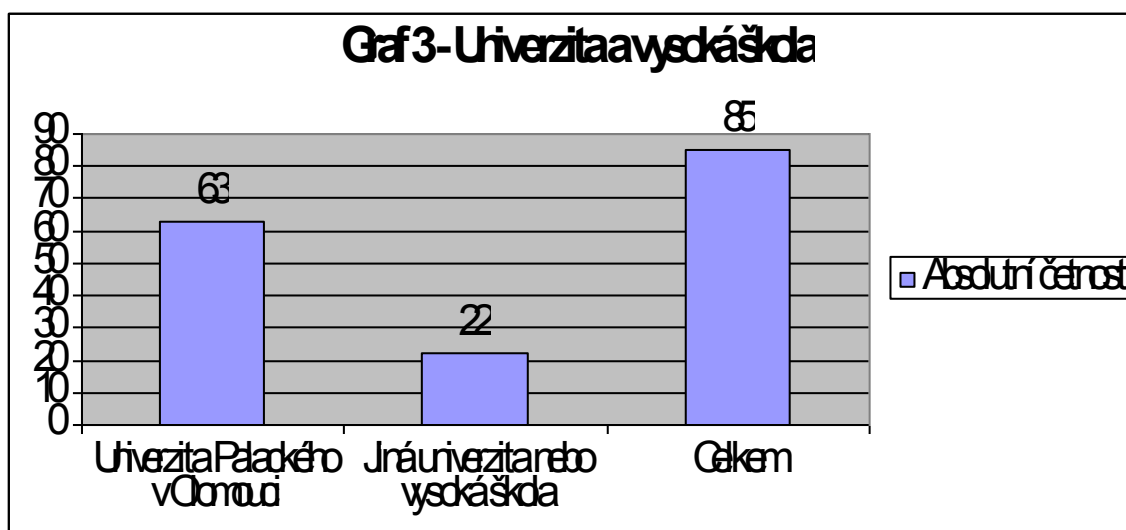
Otázka 3. Na jaké univerzitě nebo vysoké škole jste vystudoval(a) speciální pedagogiku?

Univerzita Palackého v Olomouci

Jiná univerzita nebo vysoká škola (doplňte prosím jaká)

Tab. 3 – Univerzita a vysoká škola

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Univerzita Palackého v Olomouci	63	74,1
Jiná univerzita nebo vysoká škola	22	25,9
Celkem	85	100

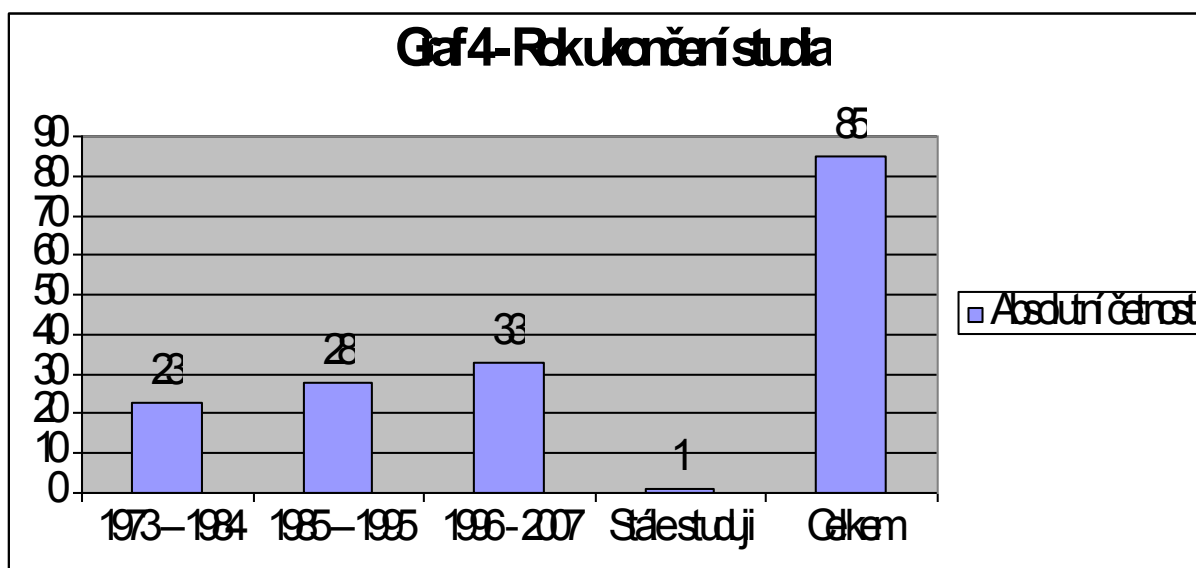
Komentář k otázce 3

V této otázce jsme zjišťovali, zda jsou respondenti absolventy Univerzity Palackého v Olomouci, či vystudovali jinou univerzitu nebo vysokou školu. 74,1 % respondentů jsou absolventi olomoucké univerzity. Ostatní studovali většinou na Masarykově univerzitě v Brně. Malé procento studovalo v Praze na Univerzitě Karlově, v Hradci Králové či Ostravě. Dva z dotázaných studovali speciální pedagogiku na dvou různých univerzitách.

Otázka 4. Ve kterém roce jste ukončil(a) studium speciální pedagogiky na vysoké škole?

Tab. 4 – Rok ukončení studia

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
1973 – 1984	23	27,1
1985 – 1995	28	32,9
1996 – 2007	33	38,8
Stále studuji	1	1,2
Celkem	85	100

Komentář k otázce 4

Tahle otázka je položena jako volná, respondenti přímo dopisují rok, kdy ukončili studium speciální pedagogiky na vysoké škole. Pro přehlednost při vyhodnocování proto roky rozdělujeme do 4 základních kategorií. Z hlediska roku, kdy respondenti ukončili svoje studium, je počet poměrně vyrovnaný, pouze v posledních letech můžeme zaznamenat mírný nárůst počtu absolventů, a to především u respondentů, kteří vystudovali Masarykovu univerzitu v Brně. U dvou dotázaných se objevují 2 roky, kdy ukončili svoje studium, většinou totiž studovali denní a následně pak dálkovou formou. 1 respondentka studium ještě nedokončila, ale již pracuje v oblasti speciální pedagogiky.

Otázka 5. Jakou formu vysokoškolského studia speciální pedagogiky jste vystudoval(a)?

Denní (prezenční) studium

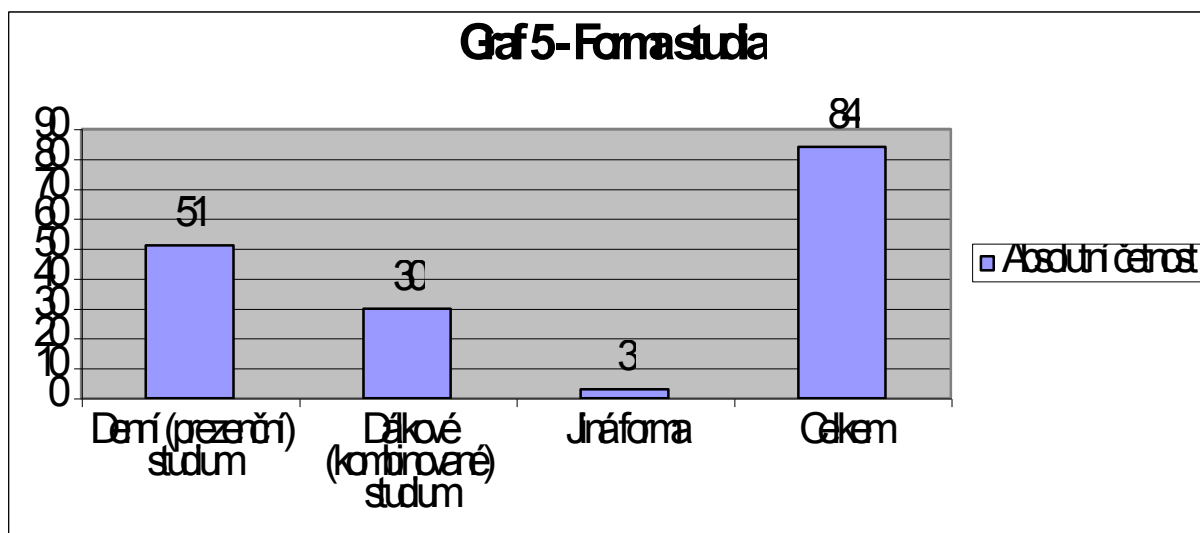
Dálkové (kombinované) studium

Jinou formu (doplňte prosím jakou)

Tab. 5 – Forma studia

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Denní (prezenční) studium	51	60,7
Dálkové (kombinované) studium	30	35,7
Jiná forma	3	3,6
Celkem	84	100

Komentář k otázce 5

Při zjišťování, jakou formu studia respondenti absolvovali, jsme došli k závěru, že 60,7 % respondentů studovalo speciální pedagogiku denní (prezenční) formou. 1 dotázaný vystudoval obě nabízené formy. Zanedbatelná část respondentů označila jinou formu, kterou minili celoživotní vzdělávání.

Otázka 6. Jaký typ vysokoškolského studia speciální pedagogiky jste vystudoval(a)?

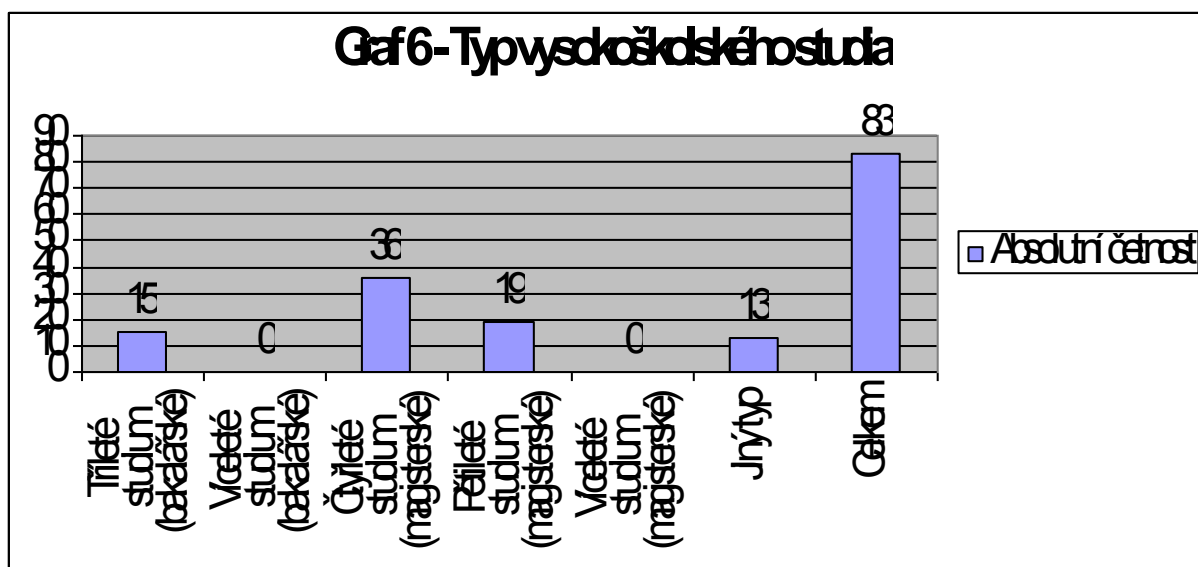
- Tříleté studium (bakalářské)
- Víceleté studium (bakalářské)
- Čtyřleté studium (magisterské)
- Pětileté studium (magisterské)
- Víceleté studium (magisterské)
- Jiný typ (označte a doplňte)

Tab. 6 – Typ vysokoškolského studia

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Tříleté studium (bakalářské)	15	18,1

Víceleté studium (bakalářské)	0	0
Čtyřleté studium (magisterské)	36	43,4
Pětileté studium (magisterské)	19	22,9
Víceleté studium (magisterské)	0	0
Jiný typ	13	15,6
Celkem	83	100

Komentář k otázce 6

V otázce číslo 6 nás zajímala skutečnost, jaký typ vysokoškolského studia respondenti absolvovali. 43,4 % absolvovalo čtyřleté studium (magisterské), 20 % absolvovalo tříleté studium bakalářské a pětileté studium magisterské. Celkem vysoké procento (15,6) tvoří kategorie jiný typ, zde se objevovali odpovědi typu následné magisterské studium a studium rozšiřující.

Otázka 7. Jaký jste získal(a) titul v rámci vysokoškolského studia speciální pedagogiky?

Bc.

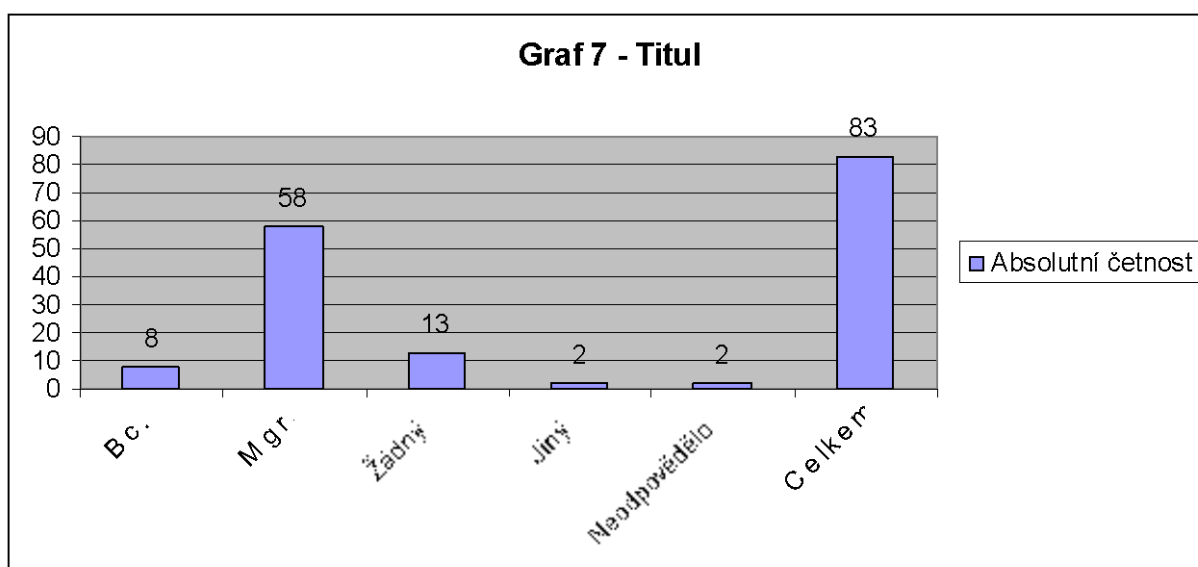
Mgr.

Žádný

Jiný (vypište) _____

Tab. 7 - Titul

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Bc.	8	9,6
Mgr.	58	69,9
Žádný	13	15,7
Jiný	2	2,4
Neodpovědělo	2	2,4
Celkem	83	100

Komentář k otázce 7

Tahle otázka nám vytvořila přehled titulů, které respondenti studiem získali. Nejvíce, a to 69,9 % absolventů, má titul Mgr. Podstatně menší část získala titul Bc. nebo nemají titul žádný. Dva z dotázaných uvedli, že získali titul jiný, a to PaedDr.

Otázka 8. Uveďte prosím přesný název studijního oboru, který jste vystudoval(a) a týká se speciální pedagogiky.

Tahle otázka je kladena jako otevřená a respondenti zde doplňovali název studijního oboru, který vystudovali a který se vztahuje ke speciální pedagogice. Odpovědi, kterých se nám dostalo, jsou různé, nejčastěji se tu objevuje obor Učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči, který zastupuje 34,9 %. Obor Učitelství pro 2. stupeň základních škol a speciální pedagogika se objevuje u 7,2 %. V další řadě můžeme uvést i obor Speciální pedagogika (27,8 %), Vychovatelství pro mládež vyžadující zvláštní péči (3,6 %). U některých respondentů jsme se setkali s tím, že jako odpověď dopsali konkrétní specializaci, a to u 10,8 %. Mezi další odpovědi patřilo Učitelství pro 1. stupeň základní školy a speciální pedagogika (2,4 %), Speciální pedagogika předškolního věku (3,6 %), Speciální pedagogika pro výchovné pracovníky (3,6 %), Pedagogika volného času a speciální pedagogika (1,2 %). 3,6 % odpovědí nebylo možno nijak zařadit mezi náležité obory a stejný počet respondentů obor neuvedlo.

Otázka 9. Vystudoval(a) jste nějakou konkrétní speciálně pedagogickou specializaci? (Pokud ne, označte prosím NE a pokud ano, zaškrtněte jakou.)

NE

ANO:

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

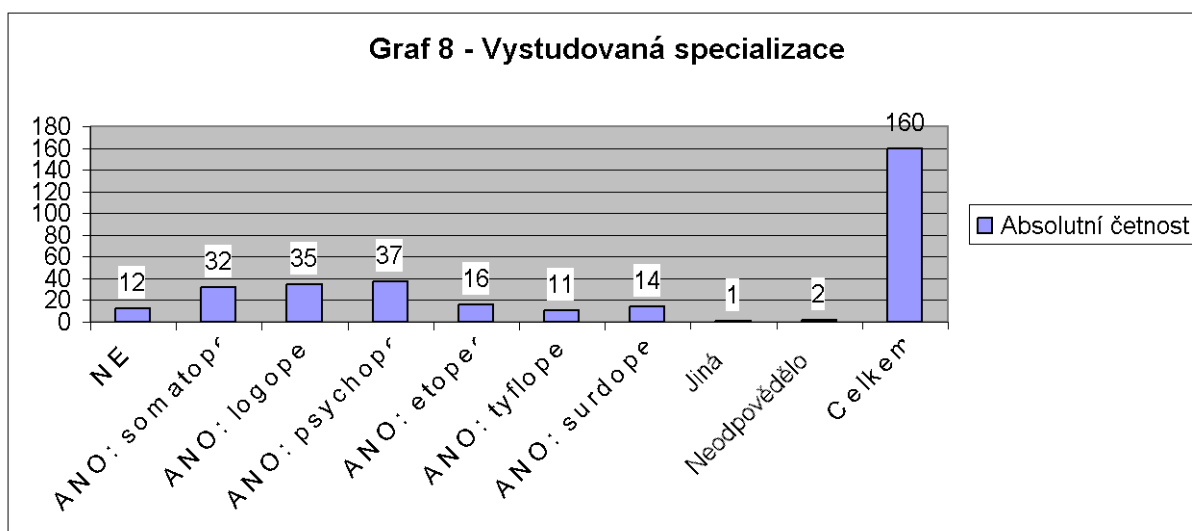
Surdopedie

Jiná specializace (doplňte)

Tab. 8 – Vystudovaná specializace

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
NE	12	14,5
ANO: somatopedie	32	38,6
ANO: logopedie	35	42,2
ANO: psychopedie	37	44,6
ANO: etopedie	16	19,3
ANO: tyflopedie	11	13,3
ANO: surdopedie	14	16,7
Jiná	1	1,2
Neodpovědělo	2	2,4
Celkem	160	100=83

Komentář k otázce 9

Otázka 9 nám odhalila, zda respondenti během svého studia vystudovali nějakou konkrétní specializaci. V této části dotazníků mohli označit i více možností, proto je absolutní hodnota 160. Z toho vyplývá, že průměr odpovědi na respondenta činil 1,9 %. 14,5 % respondentů žádnou konkrétní specializaci nevystudovalo. Poměrně stejně často se objevovala somatopedie, logopedie a psychopedie. Mnohem menší procento jsme zaznamenali u specializací etopedie, tyflopedie a surdopedie. V jednom dotazníku se objevila i jiná vystudovaná specializace, a to integrativní speciální pedagogika.

Otázka 10. Z jaké speciálně pedagogické disciplíny nebo studijního předmětu jste vykonal(a) státní zkoušku?

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

Surdopedie

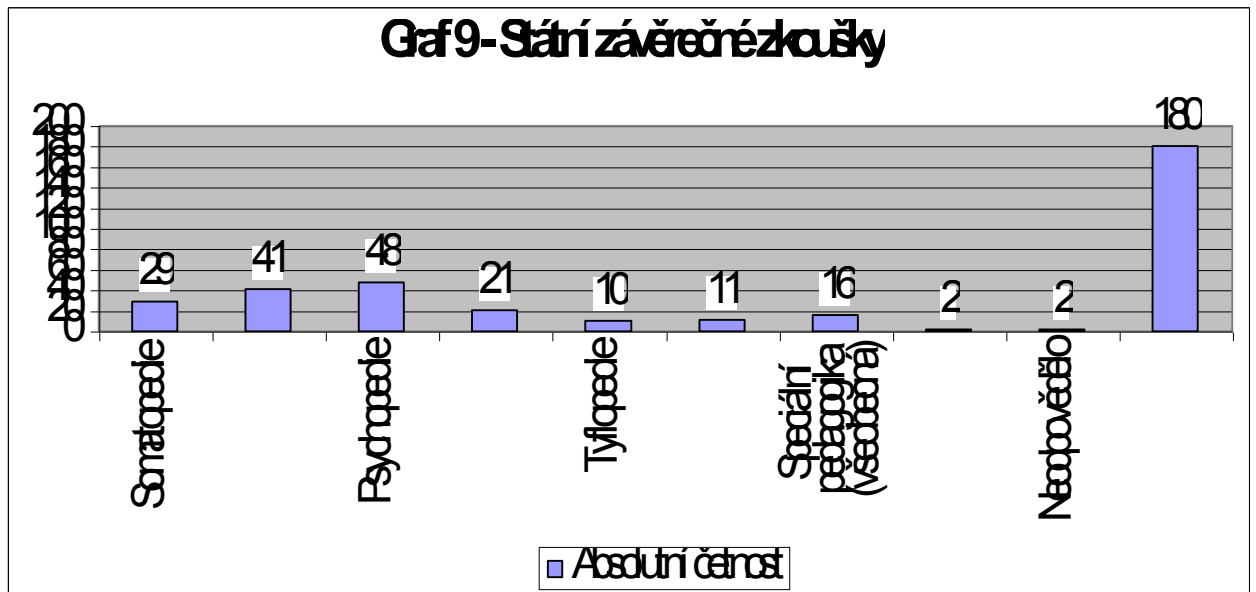
Studijní předmět speciální pedagogika (všeobecná)

Jiná speciálně pedagogická disciplína nebo studijní předmět

(vypište) _____
 _____

Tab. 9a – Státní závěrečné zkoušky

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Somatopedie	29	34,9
Logopedie	41	49,4
Psychopedie	48	57,8
Etopedie	21	25,3
Tyflopedie	10	12,4
Surdopedie	11	13,3
Speciální pedagogika (všeobecná)	16	19,3
Jiná speciálně pedagogická disciplína	2	2,4
Neodpovědělo	2	2,4
Celkem	180	100=83

Komentář k otázce 10

Cílem této otázky je zjistit, z jakých speciálně pedagogických disciplín nebo předmětů konali respondenti státní závěrečné zkoušky. Označit zde mohli i více možností, proto absolutní hodnota dosáhla čísla 180. Z toho vyplývá, že průměr odpovědi na respondenta činil 2,2 %. Četnost v % pak byla počítána z prvotního počtu respondentů, tzn. 83. Mezi nejčastější specializace, z nichž respondenti konali státní závěrečné zkoušky patří psychopedie a logopedie. U dvou respondentů se objevila i jiná možnost, než která byla nabízena a jednalo se o státní závěrečné zkoušky z arteterapie a integrativní speciální pedagogiky.

Co se týče kombinací disciplín, ze kterých byly státní závěrečné zkoušky konány, objevovaly se různé. V některých případech se objevila pouze jedna specializace, jindy 2 nebo 4, ale nejčastěji se jednalo o kombinace tří specializací. V následující části se zaměříme především na kombinace se somatopedií. Přehled různých kombinací je uveden v tabulce.

Tab. 9b – Kombinace specializací

Kombinace	Absolutní četnost	Četnost v %
Pouze somatopedie	10	34,5
Somatopedie + psychopedie	2	6,9
Somatopedie + logopedie	1	3,4

Somatopedie + tyflopédie	1	3,4
Somatopedie + všeobecná speciální pedagogika	1	3,4
Somatopedie + všeobecná speciální pedagogika + psychopedie	2	6,9
Somatopedie + psychopedie + tyflopédie	1	3,4
Somatopedie + logopedie + psychopedie	8	27,6
Somatopedie + psychopedie + etopedie	1	3,4
Somatopedie + tyflopédie + psychopedie + všeobecná speciální pedagogika	1	3,4
Somatopedie + psychopedie + tyflopédie + etopedie	1	3,4
Celkem	29	100=29

Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 83 respondentů uvedlo 29 respondentů, že má státní závěrečnou zkoušku ze somatopedie nebo ze somatopedie a dalších kombinací s ní. 34,5 % z 29 respondentů uvedlo, že mají státní závěrečné zkoušky pouze ze somatopedie. 27,6 % uvedlo jako další specializaci logopedii a psychopedii. Ostatní kombinace se objevily u jednoho nebo dvou respondentů.

Oblast pracovního uplatnění respondentů

Z hlediska zaměstnání nás zajímalo, zda respondenti našli hned po absolvování uplatnění, v jaké oblasti pracují, v rámci jakého resortu a zda jsou se svojí prací spokojeni.

Otázka 11. Našel(a) jste hned po absolvování vysoké školy uplatnění v oboru, který jste vystudoval(a)?

ANO

NE:

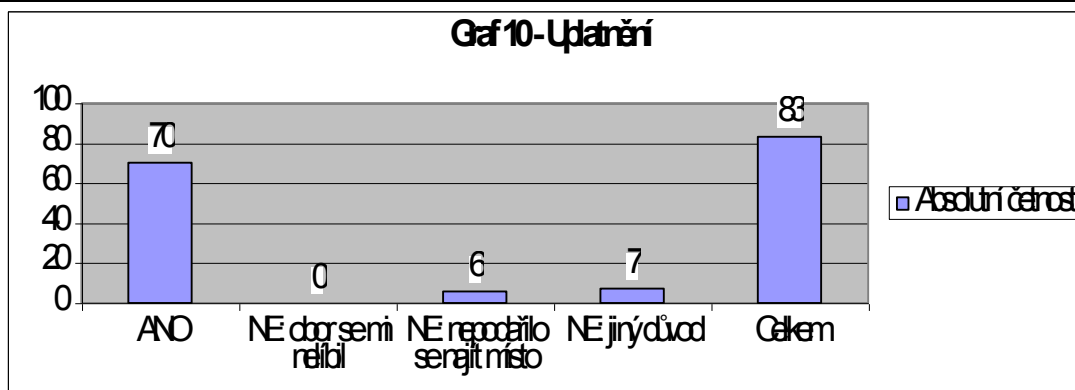
Studijní obor, který jsem vystudoval(a) se mi nelíbil

Nepodařilo se mi najít místo v oboru

Jiný důvod proč jste nehledal(a) místo v oboru (doplňte)

Tab. 10 - Uplatnění

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
ANO	70	84,3
NE: obor se mi nelíbil	0	0
NE: nepodařilo se najít místo	6	7,3
NE: jiný důvod	7	8,4
Celkem	83	100

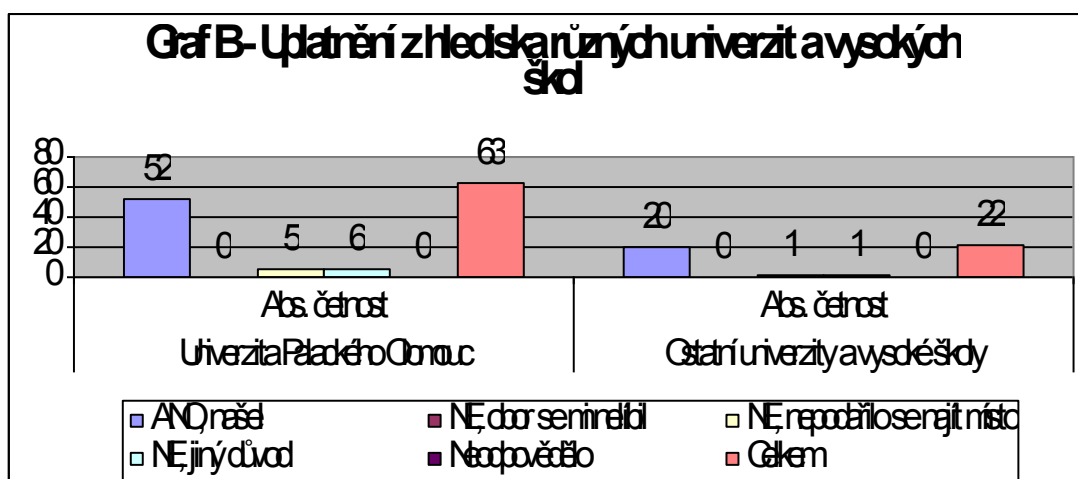
Komentář k otázce 11

V otázce číslo 11 jsme zjišťovali, zda respondenti našli hned po absolvování místo ve svém vystudovaném oboru. Většina (84,3 %) odpovídajících místo hned našla. Pouhým 7,3 % se místo najít nepodařilo a 8,4 % měli jiné důvody pro to, že nehledali místo v oboru. Nejčastějším důvodem byla u žen mateřská a někteří respondenti studovali při zaměstnání, takže svoje místo již měli.

Pro doplnění můžeme také uvést srovnání uplatnění absolventů Univerzity Palackého v Olomouci a absolventů jiných univerzit.

Tab. B – Uplatnění z hlediska různých univerzit a vysokých škol

Varianta	Univerzita			
	Univerzita Palackého Olomouc		Ostatní univerzity a vysoké školy	
	Abs. četnost	Četnost v %	Abs. četnost	Četnost v %
ANO, našel	52	82,6	20	91
NE, obor se mi nelíbil	0	0	0	0
NE, nepodařilo se najít místo	5	7,9	1	4,5
NE, jiný důvod	6	9,5	1	4,5
Neodpovědělo	0	0	0	0
Celkem	63	100	22	100

Z tabulky vyplývá, že 91 % respondentů z jiných univerzit a vysokých škol našlo hned po absolvování speciální pedagogiky místo v oboru. Z respondentů, kteří studovali na univerzitě Palackého v Olomouci našlo hned uplatnění 82,6 %. Pouhým 4,5 % absolventů z jiných univerzit a 7,9 % absolventů Univerzity Palackého se nepodařilo najít místo v oboru.

Otázka 12. Pracujete v současnosti v oblasti specializace speciální pedagogiky, kterou jste vystudoval(a)?

(Prosím, pokud pracujete současně i mimo Vaši vystudovanou specializaci - vybírejte také z možností u položky NE.

Pokud pracujete zcela mimo oblast speciální pedagogiky - označte jen NEVĚNUJI se oboru.)

ANO (pracuji ve své vystudované specializaci(ích):

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Surdopedie

Tyflopedie

Etopedie

Jiná specializace (označte a doplňte jaká)

NE (pracuji mimo svoji vystudovanou oblast, ale ta se přesto týká speciální pedagogiky):

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

Surdopedie

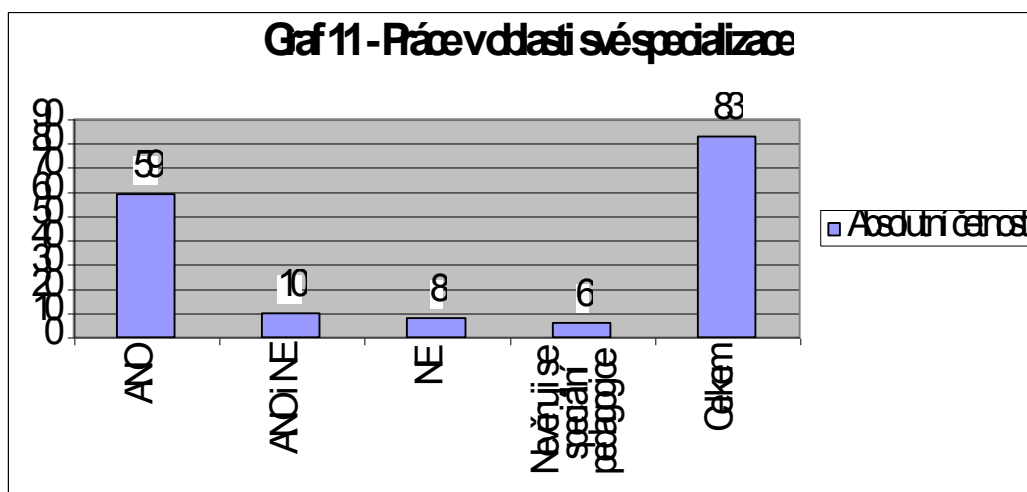
Jiná specializace (označte a doplňte jaká)

NEVĚNUJI se oboru, který jsem vystudoval(a)

Tab. 11 – Práce v oblasti své specializace

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
ANO	59	71,1
ANO i NE	10	12,1
NE	8	9,6
Nevěnuji se speciální pedagogice	6	7,2
Celkem	83	100

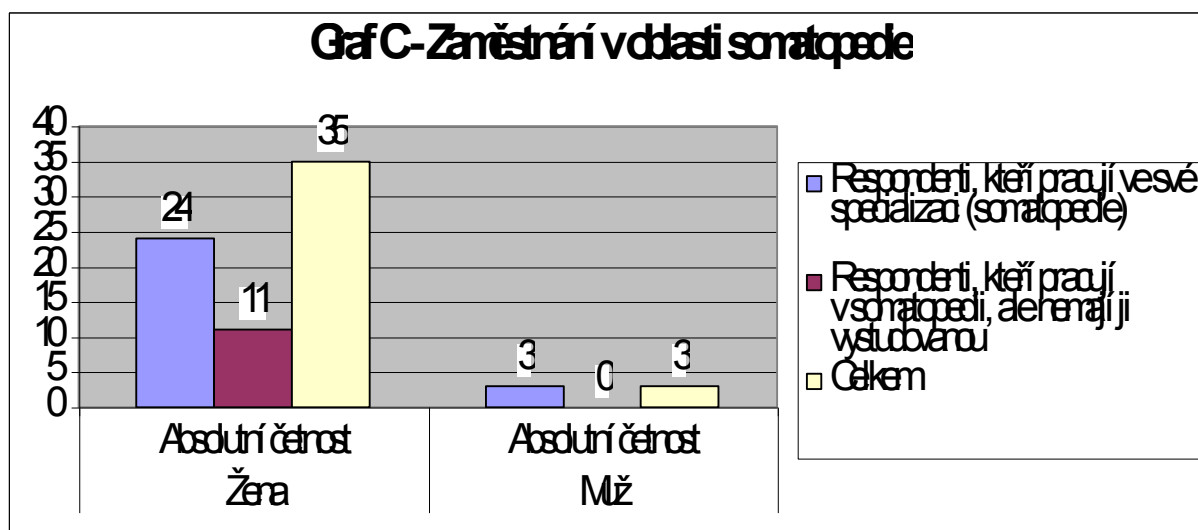
Komentář k otázce 12

V této otázce jsme zjišťovali, kolik procent absolventů speciální pedagogiky pracuje ve své vystudované specializaci a došli jsme k závěru, že je to poměrně vysoké procento – 71,1 %. Ve své vystudované specializaci a současně i mimo ni, ale také v oblasti speciální pedagogiky pracuje 12,1 %. V oblasti speciální pedagogiky, ale mimo svoji specializaci je zaměstnáno 9,6 % dotázaných a 7,2 % respondentů se vůbec nevěnují speciální pedagogice.

Také jsme chtěli zjistit, v jakých konkrétních specializacích respondenti pracují. V této části se budeme zabývat absolventy speciální pedagogiky, kteří pracují v oblasti somatopedie. Pro přehlednost budou absolventi rozdělení dle pohlaví.

Tab. C – Zaměstnání v oblasti somatopedie

Práce ve specializaci	Pohlaví			
	Žena		Muž	
	Absolutní četnost	Četnost v %	Absolutní četnost	Četnost v %
Respondenti, kteří pracují ve své specializaci (somatopedie)	24	28,9	3	3,6
Respondenti, kteří pracují v somatopedii, ale nemají ji vystudovanou	11	13,3	0	0
Celkem	35	100=83	3	100=83

Z celkového počtu 83 respondentů v oblasti somatopedie pracuje 45,8 %, z toho tvoří pouze 7,9 % muži. Z celkového počtu 83 respondentů 28,9 % žen pracuje ve specializaci, kterou vystudovaly, tzn. v somatopedii. 13,3 % žen pak pracuje v oblasti somatopedie, ale nemají ji vystudovanou a pouhých 3,6 % tvoří muži, kteří pracují ve své vystudované specializaci.

Do téhle části výzkumného šetření můžeme zařadit i srovnání o tom, kolik respondentů Olomoucké univerzity a kolik respondentů z jiných univerzit pracuje v oblasti somatopedie.

Tab. D – Srovnání univerzit

Práce ve specializaci	Univerzita			
	Olomouc		Ostatní	
	Absolutní četnost	Četnost v %	Absolutní četnost	Četnost v %
Respondenti, kteří pracují v oblasti somatopedie	16	40	9	47,4
Celkem	40	100=40	19	100=19

Z tabulky D vyplývá, že v oblasti somatopedie pracuje 40 % respondentů, kteří vystudovali Univerzitu Palackého v Olomouci a 47,4 % respondentů z jiných univerzit.

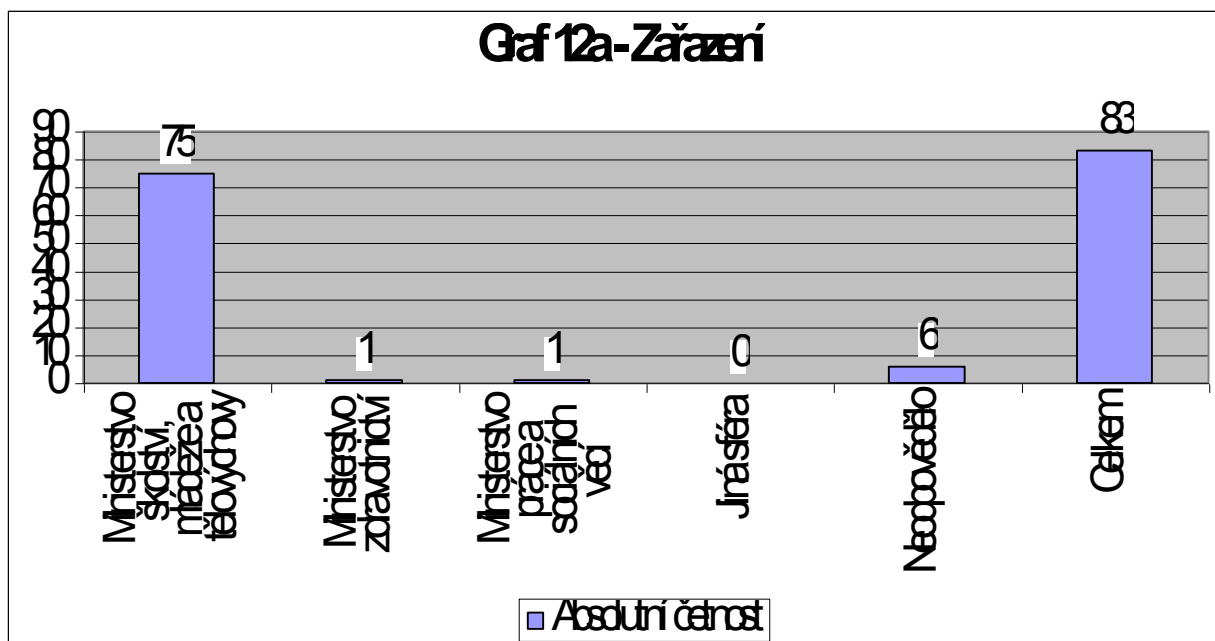
Otázka 13. Pracujete v současnosti v rámci *(Prosím o označení a doplnění pracovního zařazení.)*

- ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy? _____
- ministerstva zdravotnictví? _____
- ministerstva práce a sociálních věcí? _____
- jiné sféry? _____

Tab. 12a - Zařazení

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	75	90,4
Ministerstvo zdravotnictví	1	1,2
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1	1,2
Jiná sféra	0	0

Neodpovědělo	6	7,2
Celkem	83	100

Komentář k otázce 13a

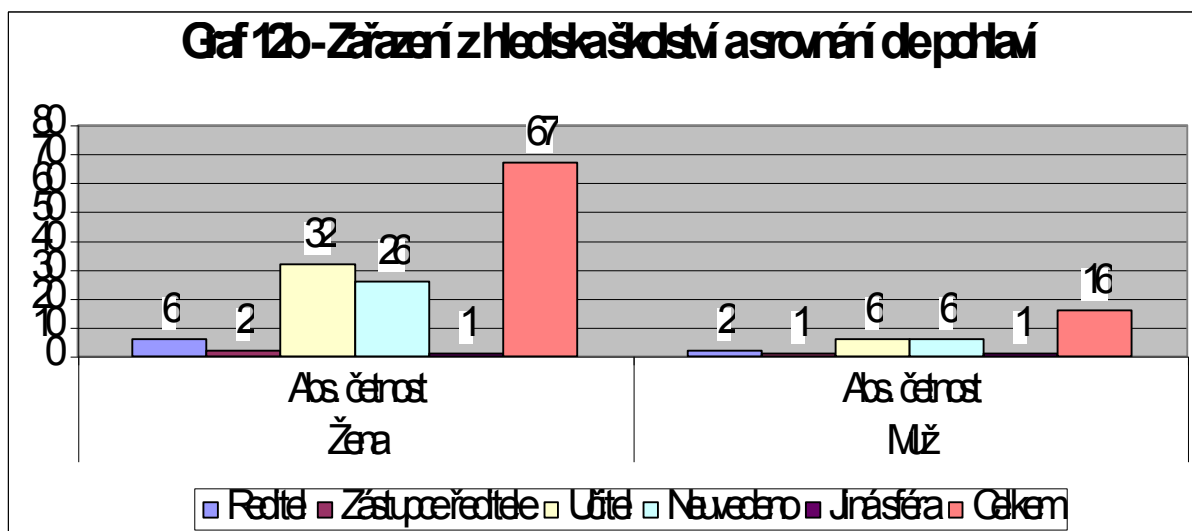
V první části otázky z dotazníků vyplynulo, že 90,4 % respondentů pracuje v oblasti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. 1 respondent spadá pod Ministerstvo zdravotnictví a 1 pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Je samozřejmě důležité z hlediska téhle otázky vzít v úvahu fakt, že dotazníky putovaly převážně do školských zařízení.

V další části dotazníku respondenti doplňovali svoje pracovní zařazení. Protože většina respondentů uvedla, že pracují v oblasti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, tabulka a graf zaznamenávají resort školský. Zároveň také uvádíme i pohlaví respondentů.

Tab. 12b – Zařazení z hlediska školství a srovnání dle pohlaví

Zařazení	Pohlaví			
	Žena		Muž	
	Abs. četnost	Četnost v %	Abs. četnost	Četnost v %
Ředitel	6	9	2	12,5

Zástupce ředitele	2	2,9	1	6,2
Učitel	32	47,8	6	37,5
Neuvedeno	26	38,8	6	37,5
Jiná sféra	1	1,5	1	6,3
Celkem	67	100=67	16	100=16

Komentář k otázce 13b

Jak již bylo řečeno, v další části otázky respondenti doplňovali svoje pracovní zařazení. Z odpovědí tedy vyplývá, že nejobsáhlejší skupinu tvoří učitelé, a to jak z hlediska žen, tak mužů. Velice často také respondenti svoje zařazení nedoplňli. 9 % žen uvádí jako svoje zařazení pozici ředitelky a mezi muži bylo 12,5 % ředitelů. Velice sporadicky se tu objevil i zástupce ředitele.

Pro zajímavost můžeme u téhle otázky uvést i výsledky, které hovoří o tom, kolik respondentů z Univerzity Palackého v Olomouci a kolik respondentů z jiných univerzit pracuje na vedoucích pozicích, tzn. na pozici zástupce ředitele a ředitele.

Tab. E – Pozice respondentů z hlediska různých univerzit

Pozice	Univerzita			
	Olomouc		Ostatní	
	Absolutní četnost	Četnost v %	Absolutní četnost	Četnost v %
Zástupce ředitele	2	3,3	1	4,5
Ředitel	8	13,1	0	0
Celkem	61	100=61	22	100=22

Výsledky tabulky E ukazují na to, že častěji jsou na pozici ředitele respondenti, kteří vystudovali Univerzitu Palackého v Olomouci. Z celkového počtu 61 respondentů, kteří vystudovali Univerzitu Palackého v Olomouci, pracuje 8 respondentů na pozici ředitele. Z 22 respondentů z jiných univerzit se tu neobjevil ředitel ani jeden.

Otázka 14. Chcete i nadále zůstat u své práce a jste spokojen(a) s tím co děláte?

ANO

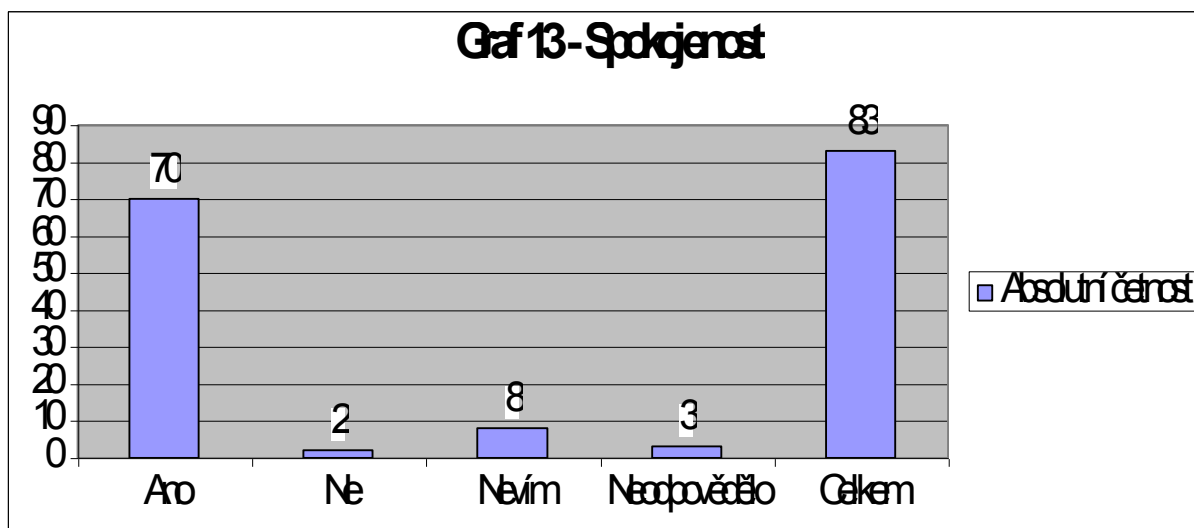
NE

NEVÍM

Tab. 13 - Spokojenost

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Ano	70	84,3
Ne	2	2,4
Nevím	8	9,7
Neodpovědělo	3	3,6
Celkem	83	100

Komentář k otázce 14

Když jsme se ptali, zda jsou respondenti se svojí prací spokojeni a chtějí u ní i nadále zůstat, zjistili jsme, že 84,3 % je spokojeno a chce i nadále ve svém zaměstnání setrvat. Pouhé 2,4 % respondentů se svojí prací spokojeni nejsou, 9,7 % neví a 3,6 % neodpovědělo.

Z otázky lze také vypočítat, jak jsou se svojí prací spokojeni respondenti, kteří pracují v oblasti somatopedie.

Tab. 13a – Spokojenost respondentů pracujících v somatopedii

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Ano	31	88,6
Ne	1	2,7
Nevím	3	8,7
Celkem	35	100

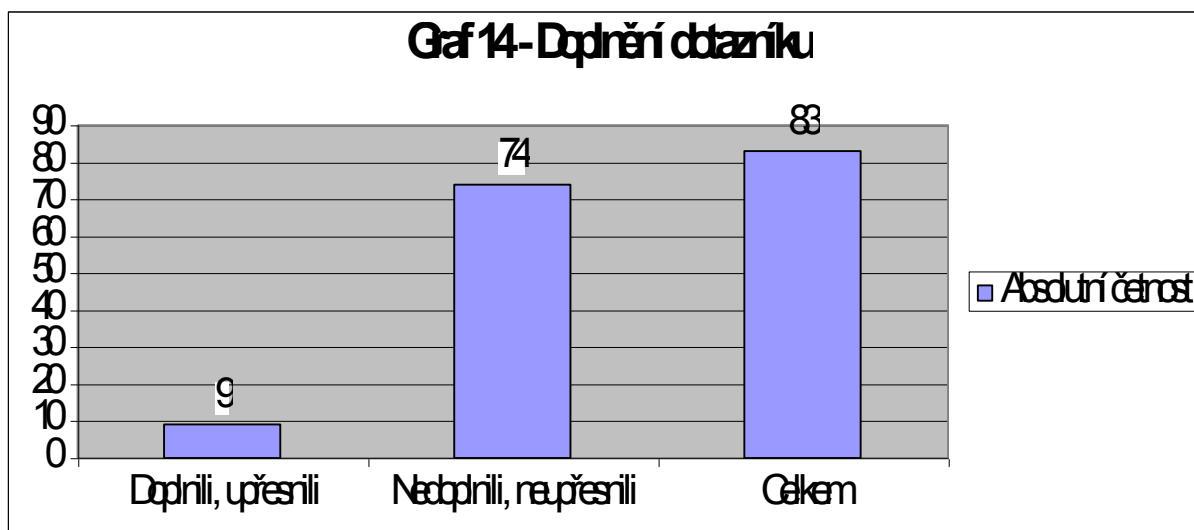
Z tabulky 13a vyplývá, že 88,6 % respondentů, kteří pracují v oblasti somatopedie, jsou se svojí prací spokojeni.

Otázka 15. Zde se můžete vyjádřit ke kterékoliv otázce, doplnit nebo upřesnit svá sdělení a podobně.

V téhle poslední části dotazníku měli respondenti místo pro doplnění, upřesnění svých sdělení. Pro přehlednost jsme vytvořili tabulku a graf, kde uvádíme kolik respondentů využilo poslední část a kolik ne.

Tab. 14 – Doplnění dotazníku

Varianta	Absolutní četnost	Četnost v %
Doplnili, upřesnili	9	10,8
Nedoplnili, neupřesnili	74	89,2
Celkem	83	100

Komentář k části 15

Místo pro doplnění, upřesnění či sdělení důležitých informací využilo pouhých 10,8 % respondentů. Objevovaly se tu informace, které se týkaly např. průběhu studia, zaměstnání, mateřské dovolené.

Příklady odpovědí z dotazníků:

„Vystudovala jsem Přírodovědeckou fakultu UP Olomouc, po absolvování našla učitelské místo na ZŠ pro tělesně vadné⁷, které jsem zpočátku brala jako nouzové řešení. Potom se mi na škole zalíbilo, proto jsem se rozhodla doplnit si vzdělání...“

„Po ukončení mateřské dovolené bych chtěla nastoupit na 1. st. základní školy,, zde získat základní praxi a zkušenosti a postupně pronikat mezi klienty a vyhledávat takové, kteří by mohli potřebovat mé znalosti a poznatky speciální pedagogiky.“

⁷ Dnes základní škola pro tělesně postižené.

4.5 Shrnutí výsledků a potvrzení hypotéz

Pro upřesnění cílů jsme zjišťovali existence statisticky významných rozdílů. Výzkumu jsme podrobili výsledky vybraných otázek, a to: otázky 1, 10, 11, 12, 14. Cíle jsou zpracovány do odpovídajících nulových hypotéz⁸ a každá z nich je následně ověřena statistickou metodou chí-kvadrát (Pearsonův koeficient) při hladině významnosti 5 %, která je uvedena v příloze č. 4.

Zpracování

Otázka 1: Pohlaví:

H_0 – Mezi počtem mužů a žen nejsou významné rozdíly.

Tab. 15 – Hladina významnosti - pohlaví

Pohlaví	Pozorovaná Σ^9	Očekávaná Σ	Hodnota chí-kvadrát
Žena	67	41,5	15,7
Muž	16	41,5	15,7
	$\Sigma 83$	$\Sigma 83$	$\Sigma 31,4$

Vypočítaná hodnota je 31,4, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro jeden stupeň volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a můžeme potvrdit, že mezi počtem mužů a žen jsou významné rozdíly.

Otázka 10: Z jaké speciálně pedagogické disciplíny nebo studijního předmětu jste vykonal(a) státní závěrečnou zkoušku?

H_0 – Mezi počtem jednotlivých předmětů státní závěrečné zkoušky nejsou významné rozdíly.

Tab. 16 – Hladina významnosti – státní závěrečné zkoušky

Disciplína	Pozorovaná Σ	Očekávaná Σ	Hodnota chí-kvadrát
Somatopedie	29	22,25	2,04

⁸ Označení H_0 .

⁹ Suma.

Logopedie	41	22,25	15,8
Psychopedie	48	22,25	29,8
Etopedie	21	22,25	0,1
Tyflopedie	10	22,25	6,7
Surdopedie	11	22,25	5,7
Všeobecná	16	22,25	1,8
Jiná	2	22,25	18,7
	Σ 178	Σ 178	Σ 80,64

Vypočítaná hodnota je 80,64, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro sedm stupňů volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a lze potvrdit, že mezi počtem jednotlivých disciplín či předmětů státní závěrečné zkoušky jsou významné rozdíly.

Otázka 11: Našel(a) jste hned po absolvování vysoké školy uplatnění v oboru, který jste vystudoval(a)?

H_0 – Mezi počtem absolventů, kteří našli hned uplatnění a mezi počtem absolventů, kteří uplatnění nenašli nejsou významné rozdíly.

Tab. 17 – Hladina významnosti – uplatnění

Uplatnění	Pozorovaná Σ	Očekávaná Σ	Hodnota chí-kvadrát
ANO, našel	70	20,75	116,9
NE, obor se mi nelíbil	0	20,75	20,75
NE, nepodařilo se najít místo	6	20,75	10,5
NE, jiný důvod	7	20,75	9,1
	Σ 83	Σ 83	Σ 147,25

Vypočítaná hodnota je 147,25, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro tři stupně volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a proto

můžeme potvrdit, že mezi počtem absolventů, kteří našli hned uplatnění a mezi počtem absolventů, kteří uplatnění nenašli jsou významné rozdíly.

Otázka 12: Pracujete v současnosti v oblasti specializace speciální pedagogiky, kterou jste vystudoval(a)?

H_0 – Mezi počtem absolventů, kteří pracují v oblasti svojí vystudované specializace a mezi počtem respondentů, kteří nepracují v oblasti svojí specializace nejsou významné rozdíly.

Tab. 18a – Hladina významnosti – práce v oblasti své specializace

Práce ve specializaci	Pozorovaná Σ	Očekávaná Σ	Hodnota chí-kvadrát
ANO	59	20,75	41,2
ANO i NE	10	20,75	5,6
NE	8	20,75	7,8
Nevěnuji se speciální pedagogice	6	20,75	10,5
	$\Sigma 83$	$\Sigma 83$	$\Sigma 65,1$

Vypočítaná hodnota je 65,1, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro tři stupně volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a proto můžeme potvrdit, že mezi počtem absolventů, kteří pracují v oblasti své specializace a mezi těmi, kteří pracují mimo svoji specializaci jsou významné rozdíly.

Další součástí této otázky je zjistit, kolik respondentů pracujících v oblasti somatopedie má vystudovanou potřebnou specializaci.

H_0 – Mezi počtem absolventů, kteří pracují v oblasti somatopedie a mají ji vystudovanou a mezi počtem respondentů, kteří pracují taktéž v oblasti somatopedie, ale vystudovanou ji nemají nejsou významné rozdíly.

Tab. 18b – Hladina významnosti – práce v somatopedii

Somatopedie	Pozorovaná Σ	Očekávaná Σ	Hodnota chí- kvadrát
Respondenti, kteří pracují ve své specializaci (somatopedie)	27	19	3,4
Respondenti, kteří pracují v somatopedii, ale nemají ji vystudovanou	11	19	3,4
	$\Sigma 38$	$\Sigma 38$	$\Sigma 6,8$

Vypočítaná hodnota je 6,8, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro jeden stupeň volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a proto můžeme potvrdit, že mezi počtem absolventů, kteří pracují v somatopedii a mají ji vystudovanou a mezi respondenty, kteří pracují v somatopedii a nemají ji vystudovanou jsou významné rozdíly.

Otázka 14: Chcete i nadále zůstat u své práce a jste spokojen(a) s tím, co děláte?

H_0 – Mezi počtem absolventů, kteří chtějí zůstat u své práce a mezi počtem absolventů, kteří nechtějí u své práce zůstat nejsou významné rozdíly.

Tab. 19 – Hladina významnosti – spokojenost

Spokojenost	Pozorovaná Σ	Očekávaná Σ	Hodnota chí- kvadrát
Ano	70	26,7	70,2
Ne	2	26,7	22,8
Nevím	8	26,7	13,1
	$\Sigma 80$	$\Sigma 80$	$\Sigma 106,1$

Vypočítaná hodnota je 106,1, což je hodnota větší, než uvádí tabulka kritických hodnot pro dva stupně volnosti pro 5% hladinu významnosti. To znamená, že nulová hypotéza bude odmítnuta a proto můžeme potvrdit, že mezi počtem absolventů, kteří jsou spokojeni se svojí prací a mezi počtem absolventů, kteří se svojí prací spokojeni nejsou jsou významné rozdíly.

Hypotézy

Hypotéza č. 1: Počet absolventů pracujících v zařízeních odpovídajících jejich speciálně pedagogické specializaci je podstatně vyšší, než počet absolventů pracujících v zařízeních, která jejich specializaci neodpovídají.

Hypotéza č. 1 se potvrdila. Respondenti pracují většinou v zařízeních, která odpovídají jejich specializaci, ze které mají státní závěrečnou zkoušku. Potvrzení hypotézy můžeme doložit tab. č. 11 a také grafem č. 11. Výsledky ukazují, že 71,1 % respondentů pracuje ve svojí vystudované speciálně pedagogické specializaci.

Hypotéza č. 2: V somatopedických zařízeních pracují častěji absolventi, kteří mají vystudovanou somatopedii než absolventi jiných specializací.

Respondenti, kteří uvedli, že mají státní závěrečnou zkoušku ze somatopedie, ve většině případů pracují v zařízeních somatopedického typu, což můžeme potvrdit v tabulce C, která nás seznamuje s tím, že z celkového počtu 83 respondentů v oblasti somatopedie pracuje 45,8 %, z toho tvoří 7,9 % muži. Z celkového počtu 83 respondentů 28,9 % žen pracuje ve specializaci, kterou vystudovaly, tzn. v somatopedii. 13,3 % žen pak pracují v oblasti somatopedie, ale nemají ji vystudovanou a pouhých 3,6 % tvoří muži, kteří pracují ve své vystudované specializaci. Somatopedové pracují ve školách při léčebnách, při ozdravovnách, při nemocnicích, ve školách pro tělesně postižené a školách při lázních.

Hypotéza č. 3: *Počet žen je výrazně vyšší než počet mužů, kteří pracují v oblasti speciální pedagogiky.*

I hypotéza č. 3 byla potvrzena. Většinu respondentů tvořily ženy, jen malé procento muži. Pro přesnost lze uvést i fakt, že poměr mužů a žen je 2 : 8. Potvrzení vidíme v tabulce a grafu č. 1, z nichž vyplývá, že 80,7 % respondentů byly ženy.

5 Diskuse

Zpracování dotazníků nebylo jednoduché. Během zpracovávání a vyhodnocování dotazníků se objevily i různé potíže a nepřesnosti, na které je nutno upozornit.

Velice problematická byla otázka, kdy měli respondenti uvádět přesný název studijního oboru. Zde jsme se setkali s různými odpověďmi, které byly často nepřesné a těžko vyhodnocovatelné. Proto by bylo lepší, kdyby se v zadání otázky objevila zmínka o tom, aby respondenti uváděli název, který mají na svém diplomu. Ale i zde si nemůžeme být jisti, že by se na diplom podívali a přesný název uvedli.

Otázka, ve které měli respondenti doplňovat svoje pracovní zařazení, mnohdy zůstala nevyplněná, z čehož můžeme usuzovat, že na ni respondenti nejspíše nechtěli odpovídat.

Také se tu objevily otázky, které při tvoření dotazníku vzbuzovaly jisté obavy z toho, jak budou respondenty vyplněny, ale ty patřily kupodivu k těm, které se vyhodnocovaly lépe.

Ve výzkumném šetření se potvrdil předpoklad, že malá část respondentů, která pracuje v somatopedickém zařízení nemá pro tuto práci potřebnou kvalifikaci. I když se jednalo o malé procento, domníváme se, že i to by mělo být eliminováno. Nelze říct, že je postačující fakt, že pokud respondenti mají vystudovanou jinou specializaci, ale mají speciální pedagogiku, je to správné a postačující. Vždyť přece každá specializace je jiná, něčím typická a vyžaduje určité znalosti a dovednosti.

Zmínku si zaslouhuje i otázka, kdy respondenti označovali speciálně pedagogické specializace, ze kterých mají státní závěrečnou zkoušku. V době, kdy existoval obor Učitelství pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči konali studenti povinně státní závěrečnou zkoušku z logopedie a psychopedie, proto jsou procenta v tabulce 8 a 9a tak vysoká.

Výsledky výzkumného šetření by mohly být například zdrojem informací o tom, jaké možnosti uplatnění mají absolventi ostatních speciálně pedagogických specializací, nejen specializace somatopedie.

Dotazník by mohl být v budoucnu rozšířen o otázky, které by se týkaly například platových podmínek a mohl by nám poskytnout další cenné informace.

Závěr

V současnosti katedry speciální pedagogiky nabízí množství různých studijních oborů, ze kterých si mohou uchazeči o studium vybírat. Zvolit správný obor mnohdy není jednoduché a už vůbec není lehké najít práci, která by nám skutečně vyhovovala, proto základním cílem diplomové práce bylo, přinést informace o současném stavu uplatnění absolventů speciální pedagogiky, především somatopedie, v praxi.

První část práce obsahuje teoretické poznatky o uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky a o studiu speciálních pedagogů.

Zjišťovali jsme informace o studijních oborech speciální pedagogiky. Informace o oborech, které měla speciální pedagogika dříve jsme získali z dostupných publikací, přehledy oborů speciální pedagogiky, které jsou dostupné na univerzitách v současné době jsou uvedeny přehledně na internetových stránkách univerzit a také v různých brožurách, které mají sloužit studentům a zaměstnancům univerzit.

Byl vytvořen základní přehled zařízení, kde absolventi mohou pracovat. Zde jsme vycházeli především ze zákonů a vyhlášek a samozřejmě i z publikací, které jsou zaměřeny na konkrétní speciálně pedagogické specializace.

Celá práce pojednává především o uplatnění absolventů z hlediska resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, protože výzkumný vzorek obsahoval 90,4 % těchto respondentů.

Z výzkumného šetření a zpracování dotazníků jsme se dozvěděli mnoho zajímavých informací. Jednak jsme mohli srovnat to, co jsme uvedli v teoretické části s tím, co vyplynulo z dotazníků. To se týká například části, která se zabývá studijními obory. Kromě srovnání poznatků z teorie a z výzkumného šetření nám dotazníky slouží jako zdroj mnoha dalších informací například o tom, zda jsou absolventi spokojeni se svojí prací, v jakých zařízeních pracují a podobně. Snad nejpozitivnější informace je ta, že 84,3 % absolventů, kteří pracují v oblasti speciální pedagogiky jsou se svojí prací spokojeni a rozhodně u ní chtějí zůstat. Totéž platí i u respondentů, kteří pracují v oblasti somatopedie. Taková informace je velice potěšující, protože když si představíme, co všechno pod pojem speciální pedagogika můžeme zařadit, nevybaví se nám pouze myšlenka na to, že práce s dětmi je velice krásná,

ale také si vzpomeneme na mnohdy nelehký osud těchto lidí, na spoustu problémů, se kterými se musí absolventi v praxi potýkat.

Pevně doufám, že i já budu jednou moci říci, že jsem se svojí prací spokojena, a že jsem si před 4 lety, když jsem se rozhodla pro studium speciální pedagogiky, vybrala správně.

Literatura

Defektologický slovník. Praha : SPN, 1978.

EDELSBERGER, L. a kol. *Speciální pedagogika defektologická*. Praha : SPN, 1964.

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci. [online, cit. 7.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.upol.cz/fakulty/ftk/studijni-programy-a-obory>.

GAŇO, V. *Defektní děti*. Praha : SPN, 1962.

HORÁK, F. – CHRÁSKA, M. *Metodologie pedagogiky*. Olomouc : Univerzita Palackého, 1983.

HRONOVÁ, M. a kol. *Somatopedie (Vybrané kapitoly ze somatopedie 2)*. Olomouc : Rektorát Univerzity Palackého, 1989.

HUTYROVÁ, M. *Etopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1190-3.

Informace o jednotlivých oborových specializacích na Univerzitě Palackého v Olomouci. [online, cit. 8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web: http://ksp.upol.cz/cz/stud_informace.htm#cast3.

Informace o studijních oborech UK FTVS. [online, cit. 24.10.2007]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ftvs.cuni.cz/programy.php>.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. [online, cit. 14.11.2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/specpeda/id_kat.html.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. [online, cit. 14.11.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.zsf.jcu.cz/studium/studijni-programy-obory-kurzy/stag-window/>.

JONÁŠKOVÁ, V. *Prezentace bariér u osob ohrožených znevýhodněním v intaktní populaci z pohledu somatopedie* [CD-ROM]. In VI. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami a I. dramaterapeutická konference. Olomouc : UP, 2006, s. 150. ISBN 80-244-1264-0.

JONÁŠKOVÁ, V. *Somatopedie na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci*. In IV. mezinárodní konference

- k problematice osob se specifickými vzdělávacími potřebami.
Olomouc : UP, 2004, s.341 – 349. ISBN 80-244-0770-1.
- JONÁŠKOVÁ, V., MÜLLER, O., RENOTIÉROVÁ, M., VALENTA, M.
Speciální pedagogika 2. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006.
ISBN 80-244-1210-1.
- KÁBELE, F. – KOČÍ, J. – JUDA, J. – ČERNÝ, O. *Somatopedie*. Praha:
Státní pedagogické nakladatelství, 1970.
- KÁBELE, F. – KOLLÁROVÁ, E. – KOČÍ, J. - KRACÍK, J. *Somatopedie*.
Praha: Karlova univerzita, 2002. ISBN 80-7066-533-5.
- KÁBELE, F., KRACÍK, J. a kol. *Somatopedie*. Praha : Karolinum, 1993.
ISBN 80-7066-533-5.
- Katedra speciální pedagogiky PdF UO*. [online, cit. 8.11.2007]. Dostupné
na World Wide Web: <http://pdf.osu.cz/kpg/>.
- Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity
Brno*. [online, cit. 24.10.2007]. Dostupné na World Wide Web:
<http://www.ped.muni.cz/wsedu/mu/studprogr/studprogr.htm>.
- Katedra speciální pedagogiky Univerzita v Hradci Králové*. [online, cit.
8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web: <http://pdf.uhk.cz/ksp/>.
- Katedra speciální pedagogiky Univerzity Karlovy v Praze*. [online, cit.
8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web:
<http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/studium/noveobory.htm>.
- Katedra speciální pedagogiky Univerzity Karlovy v Praze*. [online, cit.
8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web:
<http://userweb.pedf.cuni.cz/ksppg/studium/oborydo2007.htm>.
- Katedra špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Katolíckej
univerzity*. [online, cit. 8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web:
<http://pf.ku.sk/katedry/kspp/>.
- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.
- KOVAŘÍČEK, V. *Pocta pracovníkům (1964 – 2006)*. Olomouc :
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Nakladatelství
Olomouc, 2006. ISBN 80-7182-205-1.
- KREJČÍŘOVÁ, O., HUTYROVÁ, M. *Speciální pedagogika 6* . Olomouc :
Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1214-4.

- LANGER, J. *Setkání vedoucích kateder speciální pedagogiky*. In Speciální pedagogika, 2006, roč. 16, č. 2, s. 139, 140. ISSN 1211-2720.
- Pedagogická fakulta UP v Olomouci 1964-1984*. Olomouc: UP, 1984, s. 57-59.
- LUDÍKOVÁ, L. – SOURALOVÁ, E. *Speciální pedagogika 5*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1213-6.
- MICHALOVÁ, Z. *Speciální pedagogika 1. díl. Terminologická vymezení*. Liberec : Technická univerzita, 2006. ISBN 80-7372-109-0.
- MONATOVÁ, L. *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. Brno : Paido, 1998. ISBN 80-85931-60-5.
- Pedagogická fakulta, prezenční studium, 2005-2006*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005.
- Pedagogická fakulta, prezenční studium, 2006-2007*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006.
- Pedagogická fakulta, prezenční studium, 2007-2008*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2007.
- Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě*.
[online, cit. 24.10.2007]. Dostupné na World Wide Web:
<http://www.fedu.uniba.sk/index.php?id=2388>.
- Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web:
<http://www.upol.cz/fakulty/ftk/studijni-programy-a-obory>.
- Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*. [online, cit. 20.3.2008]. Dostupné na World Wide Web:
http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/uchazeci/Studuj_na_PdF.pdf.
- POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0766-3.
- PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. - MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
- REHUŠ, G. A kol. *K aktuálním otázkám speciálnej pedagogiky*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1973.
- RENOTIÉROVÁ, M. – BENDO VÁ, P. *Somatopedie pro učitelství předškolního věku I*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2005. ISBN 80-244-1018-4.

- RENOTIÉROVÁ, M. *Somatopedické minimum*. Olomouc: Nakladatelství Univerzity Palackého, 2002. ISBN 80-244-0532-6.
- RENOTIÉROVÁ, M. *Speciální pedagogika*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0873-2.
- RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. a kol. *Speciální pedagogika*. Olomouc : Nakladatelství Univerzity Palackého, 2004. ISBN 80-244-0873-2.
- ROZUM, J. a kol. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva*. Praha : Vydavatelství KUFŘ, 2000. ISBN 80-86008-77-0.
- Seznam akreditovaných studijních programů pedagogické fakulty UJEP*. [online, cit. 8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web: http://pf1.ujep.cz/data/00_seznamakrSP.pdf.
- SOVÁK, M. *Defektologický slovník*. Jihočany: Nakladatelství H & H, 2000. ISBN 80-86022-76-5. (upraveno podle Edelsbergera)
- SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. Praha : SPN, 1983.
- SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. Praha: SPN, 1980.
- Statutární město Brno, Kurátor pro mládež*. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.vinohrady.brno.cz/odbor-socialnich-veci/kurator-pro-mladez/>.
- Studijní katalog pro rok 2006-2007*. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ped.muni.cz/wstud/>.
- Studijní katalog pro rok 2007-2008*. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ped.muni.cz/wstud/>.
- Studijní programy fakulty PFD*. [online, cit. 8.11.2007]. Dostupné na World Wide Web: [http://stag.osu.cz/prohlizeni/pg\\$_prohlizeni.ch_stprogram?fak=FPD&vse=0](http://stag.osu.cz/prohlizeni/pg$_prohlizeni.ch_stprogram?fak=FPD&vse=0).
- Študijné študijné programy realizované na Pedagogickej fakulte Prešovské univerzity*. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: http://www.unipo.sk/files/docs/pf_studium/svk/studium_web.doc.
- Technická univerzita v Liberci*. [online, cit. 24.10.2007]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.kss.tul.cz/cgi-bin/main.pl?pg=1>.
- Technická univerzita v Liberci*. [online, cit. 24.10.2007]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.kss.vslib.cz/cgi-bin/main.pl?pg=15>.
- Univerzita Jana Amose Komenského Praha*. [online, cit. 3.1.2008].

Dostupné na World Wide Web: <http://www.ujak.cz/katedra-sppg-studium.php>.

Univerzita Palackého v Olomouci. [online, cit. 3.1.2008]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.upol.cz/odkazy/o-univerzite/>.

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní a ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně jiných zákonů

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka 1 – Pohlaví

Tabulka 2 – Věk

Tabulka 3 – Univerzita a vysoká škola

Tabulka 4 – Rok ukončení studia

Tabulka 5 – Forma studia

Tabulka 6 – Typ vysokoškolského studia

Tabulka 7 – Titul

Tabulka 8 – Vystudovaná specializace

Tabulka 9a – Státní závěrečné zkoušky

Tabulka 9b – Kombinace specializací

Tabulka 10 – Uplatnění

Tabulka 11 – Práce v oblasti své specializace

Tabulka 12a – Zařazení

Tabulka 12b – Zařazení z hlediska školství a srovnání dle pohlaví

Tabulka 13 – Spokojenost

Tabulka 13a – Spokojenost respondentů pracujících v somatopedii

Tabulka 14 – Doplnění dotazníku

Tabulka 15 – Hladina významnosti – pohlaví

Tabulka 16 – Hladina významnosti – státní závěrečné zkoušky

Tabulka 17 – Hladina významnosti – uplatnění

Tabulka 18a – Hladina významnosti – práce v oblasti své specializace

Tabulka 18b – Hladina významnosti – práce v somatopedii

Tabulka 19 – Hladina významnosti – spokojenost

Tabulka A – Srovnání věku a pohlaví

Tabulka B – Uplatnění z hlediska různých univerzit a vysokých škol

Tabulka C – Zaměstnání v oblasti somatopedie

Tabulka D – Srovnání univerzit

Tabulka E – Pozice respondentů z hlediska různých univerzit

Grafy

Graf 1 – Pohlaví

Graf 2 – Věk

Graf 3 – Univerzita a vysoká škola

Graf 4 – Rok ukončení studia

Graf 5 – Forma studia

Graf 6 – Typ vysokoškolského studia

Graf 7 – Titul

Graf 8 – Vystudovaná specializace

Graf 9 – Státní závěrečné zkoušky

Graf 10 – Uplatnění

Graf 11 – Práce v oblasti své specializace

Graf 12a – Zařazení

Graf 12b – Zařazení z hlediska školství a srovnání dle pohlaví

Graf 13 – Spokojenost

Graf 14 – Doplnění dotazníku

Graf A – Srovnání věku a pohlaví

Graf B – Uplatnění z hlediska různých univerzit a vysokých škol

Graf C – Zaměstnání v oblasti somatopedie

Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj studijních oborů na Univerzitě Palackého v Olomouci podle Kovaříčka (2006)

Přehled studovaných oborů prezenčního studia v různých letech:

1964 – 1971:

- Učitelství na speciálních školách,
- Vychovatelství (SPP).

1972 – 1980:

- Učitelství na speciálních školách,
- Učitelství na speciálních školách,
- Vychovatelství (SPP).

1981 – 1989:

- Vychovatelství osob vyžadujících zvláštní péči,
- Vychovatelství dětí a mládeže mimo vyučování.

1990 – 1997:

- Učitelství pro 1. stupeň speciálních škol,
- Učitelství pro 2. stupeň speciálních škol,
- SPP se zaměřením na logopedii,
- Vychovatelství osob vyžadujících zvláštní péči,
- Vychovatelství dětí a mládeže mimo vyučování.

1998 – 2005:

Bakalářské studium:

- Speciální pedagogika,
- Speciální pedagogika předškolního věku,
- Speciální pedagogická andragogika,
- Speciální pedagogicko-komunikační techniky.

Magisterské studium:

- Speciální pedagogika pro 1. stupeň zvláštních škol a speciálních ZŠ,
- Speciální pedagogika pro 2. stupeň speciálních škol (čj, m, hv, tv, aj, nj, př),

- Logopedie,
- Speciální pedagogika (dramaterapie).

Studované obory kombinovaného studia v různých letech:

1964 – 1971:

- Speciální pedagogika (-pedie) – rozšiřující studium.

1972 – 1980:

- Vychovatelství,
- Speciální pedagogika (-pedie) – rozšiřující studium,
- Speciální pedagogika – doplňující studium.

1981- 1989:

- Vychovatelství,
- SPP pro mateřské školy – rozšiřující studium,
- SPP pro dílenské učitele a MOV – rozšiřující studium,
- Doplňující pedagogické studium pro vychovatele v domovech mládeže.

1990 – 1997:

- Učitelství pro 2. stupeň ZŠ a speciální školy,
- Vychovatelství osob vyžadujících zvláštní péči,
- Vychovatelství dětí a mládeže mimo vyučování.

Bakalářské studium:

- SPP pro pracovníky nápravných zařízení,
- SPP pro výchovné pracovníky.

Rozšiřující studium:

- Speciální pedagogika,
- SPP pro učitelky mateřských škol,
- SPP pro dílenské učitele a MOV,
- SPP pro absolventy vysokých škol.

Doplňující pedagogické studium pro vychovatele v domovech mládeže a doplňující pedagogické studium pro vychovatele osob vyžadujících zvláštní péči. Dále doplňkové studium výchovné poradenství pro učitele spec. ZŠ.

1998 – 2005:

Bakalářské studium:

- SPP pro výchovné pracovníky,
- SPP pro pracovníky nápravného zařízení,
- SPP předškolního věku,

Magisterské studium:

- Speciální pedagogika pro II. stupeň ZŠ a speciální školy,
- Rozšiřující studium speciální pedagogiky (logopedie, surdopedie – znakový jazyk),
- Doplnující studium speciální pedagogiky pro učitelky mateřských škol.

Specializační studium:

- základy speciální pedagogiky pro pracovníky MŠ, ZŠ a školských zařízení,
- základy logopedie pro učitele MŠ a ZŠ,
- metodik prevence sociálně patologických jevů.

Příloha č. 2 : Průvodní dopis k dotazníku a dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou 4. ročníku oboru Učitelství českého jazyka pro druhý stupeň základních škol a speciální pedagogika. Dotazník, který se k Vám dostal, je součástí mojí diplomové práce, která se týká problematiky uplatnění absolventů studia speciální pedagogiky v praxi. Mým cílem je zjistit, jaké mají absolventi Univerzity Palackého v Olomouci možnosti uplatnění z hlediska porovnání s absolventy jiných vysokých škol a univerzit. Zda pracují, či nepracují v oboru, který vystudovali atd. Předem děkuji za vyplnění a slibuji, že informace které získám budou sloužit pouze pro moji vlastní potřebu.

Anna Rouchalová

V následně uvedeném dotazníku můžete vždy označit více alternativ.

1. Pohlaví:

Muž

Žena

2. Věk:

-----

3. Na jaké univerzitě nebo vysoké škole jste vystudoval(a) speciální pedagogiku?

Univerzita Palackého v Olomouci

Jiná univerzita nebo vysoká škola (doplňte prosím jaká)

-----

4. Ve kterém roce jste ukončil(a) studium speciální pedagogiky na vysoké škole?

-----

5. Jakou formu vysokoškolského studia speciální pedagogiky jste vystudoval(a)?

Denní (prezenční) studium

Dálkové (kombinované) studium

Jinou formu (doplňte prosím jakou)

-----

6. Jaký typ vysokoškolského studia speciální pedagogiky jste vystudoval(a)?

Tříleté studium (bakalářské)

Víceleté studium (bakalářské)

Čtyřleté studium (magisterské)

Pětileté studium (magisterské)

Víceleté studium (magisterské)

Jiný typ (označte a doplňte)

-----

7. Jaký jste získal(a) titul v rámci vysokoškolského studia speciální pedagogiky?

Bc.

Mgr.

Žádný

Jiný (vypište) _____

8. Uved'te prosím přesný název studijního oboru, který jste vystudoval(a) a týká se speciální pedagogiky.

-----

9. Vystudoval(a) jste nějakou konkrétní speciálně pedagogickou specializaci? (Pokud ne, označte prosím NE a pokud ano, zaškrtněte jakou.)

NE

ANO:

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

Surdopedie

Jiná specializace (doplňte)

-----

10. Z jaké speciálně pedagogické disciplíny nebo studijního předmětu jste vykonal(a) státní zkoušku?

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

Surdopedie

Studijní předmět speciální pedagogika (všeobecná)

Jiná speciálně pedagogická disciplína nebo studijní předmět

(vypište)_____

_____

11. Našel(a) jste hned po absolvování vysoké školy uplatnění v oboru, který jste vystudoval(a)?

ANO

NE:

Studijní obor, který jsem vystudoval(a) se mi nelíbil

Nepodařilo se mi najít místo v oboru

Jiný důvod proč jste nehledal(a) místo v oboru (doplňte)

_____

12. Pracujete v současnosti v oblasti specializace speciální pedagogiky, kterou jste vystudoval(a)?

(Prosím, pokud pracujete současně i mimo Vaši vystudovanou specializaci - vybírejte také z možností u položky NE.

Pokud pracujete zcela mimo oblast speciální pedagogiky - označte jen NEVĚNUJI se oboru.)

ANO (pracuji ve své vystudované specializaci(ích):

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Surdopedie

Tyflopedie

Etopedie

Jiná specializace (označte a doplňte jaká)

NE (pracuji mimo svoji vystudovanou oblast, ale ta se přesto týká speciální pedagogiky):

Somatopedie

Logopedie

Psychopedie

Etopedie

Tyflopedie

Surdopedie

Jiná specializace (označte a doplňte jaká)

NEVĚNUJI se oboru, který jsem vystudoval(a)

13. Pracujete v současnosti v rámci (Prosím o označení a doplnění pracovního zařazení.)

ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy? _____

ministerstva zdravotnictví? _____

ministerstva práce a sociálních věcí? _____

jiné sféry? _____

14. Chcete i nadále zůstat u své práce a jste spokojen(a) s tím, co děláte?

ANO

NE

NEVÍM

15. Zde se můžete vyjádřit ke kterékoliv otázce, doplnit nebo upřesnit svá sdělení a podobně.

Příloha č. 3: Seznam zařízení, kam byly posílány dotazníky

Seznam obsahuje výčet zařízení, kam byly rozeslány dotazníky nebo kde byly předány osobně.

A) Dotazníky rozesílané poštou a emailem

1. Základní škola prof. Z. Matějčka
Svatoplukova, 65/11
779 00 Olomouc – Řepčín

2. Základní a Mateřská škola při lázních Velké Losiny
Lázeňská 240
78815 Velké Losiny

3. Základní a Mateřská škola při Priessnitzových léčebných
lázních
Kalvodova 360
79003 Jeseník

4. Základní a Mateřská škola při Sanatoriu Edel
Lázeňská 491
79376 Zlaté Hory

5. Základní a Mateřská škola při ozdravovně
Bedřichov 49
54351 Špindlerův Mlýn

6. Základní škola při dětské léčebně
Ostrov u Macochy 363
67914

7. Základní škola praktická a Základní škola speciální
Ul. Středová 4994
76005 Zlín – Jižní Svahy

8. Speciální školy pro tělesně postižené
Dostojevského 1669/12
74601 Opava – Předměstí

9. Dětský diagnostický ústav, Středisko výchovné péče, Základní škola a Školní jídelna
Ústavní 9
77900 Olomouc – Svatý Kopeček

10. Škola při dětské klinice FN Olomouc
I.P.Pavlova 6
77900 Olomouc

11. 10 adres na konkrétní osoby – záměrně neuvádím

12. Rehabilitační ústav Hrabyně detašované pracoviště v
Chuchelné
Komenského 14
74742 Chuchelná

13. Pedagogicko-psychologická poradna Olomouc
U sportovní haly 1a
77900 Olomouc

14. Pedagogicko-psychologická poradna Jeseník
Dukelská 12
79001 Jeseník

15. Speciálně pedagogické centrum při Mateřské škole a Základní škole pro tělesně postižené
Kociánka 6
61200 Brno

16. Obchodní akademie, Odborná škola a Praktická škola pro tělesně postižené
Obchodní ulice 282
54225 Jánské Lázně

17. Vincentinum – poskytovatel sociálních služeb Šternberk
Sadová 7
78501 Šternberk

18. Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola Viva
Erbenova 16
78701 Šumperk

Na kontakty pod čísla 1 – 11 byly zasílány dotazníky poštou, do zařízení pod čísla 12 – 18 byly dotazníky rozesílány emailem.

B) Dotazníky rozdávány během souvislé praxe

1. Základní škola (praktická)
Štolcova 16/301
61800 Brno – Černovice

2. Základní škola Opava (škola pro děti zrakově postižené a s vadami řeči)
Havlíčkova 1
74601 Opava

3. Základní a Mateřská škola při dětské ozdravovně
Křetín 12
67962

4. Speciální škola
Kpt. Vajdy 1A
70030 Ostrava – Zábřeh

5. Základní škola prof. V. Vejvodského (pro děti zrakově postižené)
nám. Přemysla Otakara 777
78401 Litovel
6. Základní a Mateřská škola při lázních
Lázeňská 573
78961 Bludov
7. Mateřská a Základní škola pro tělesně postižené
Kociánka 6
61200 Brno
8. Základní škola a Mateřská škola logopedická Olomouc
tř. Svornosti 37/900
779 00 Olomouc
9. Speciální školy a školská zařízení pro děti a žáky s více vadami CREDO
Mozartova 43
77900 Olomouc
10. Mateřská škola a Základní škola (pro sluchově postižené)
Školní 3208
69701 Kyjov
11. Výchovný ústav, Střední škola a Školní jídelna Višňové
Zámek 1
67138 Višňové
12. Mateřská, Základní a Střední škola pro sluchově postižené
Vsetínská 454
75714 Valašské Meziříčí

Příloha č. 4: Kritické hodnoty Pearsonova chí-kvadrát

STUPNĚ VOLNOSTI	HLADINA VÝZNAMNOSTI 5%
1	3,841
2	5,991
3	7,815
4	9,483
5	11,070
6	12,259
7	14,067
8	15,505
9	16,919
10	18,307

Anotace

Jméno a příjmení:	Anna Rouchalová
Katedra:	Speciální pedagogika
Vedoucí práce:	PeaDr. Vlasta Jonášková, CSc.
Rok obhajoby:	2008

Název práce:	UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ STUDIA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY (A JEJÍ SPECIALIZACE SOMATOPEDIE) V PRAXI
Název v angličtině:	THE PRACTICE OF GRADUATES OF SPECIAL PEDAGOGY STUDIES (SPECIALTY SOMATOPEDY)
Anotace práce:	<p>Diplomová práce podává informace o speciální pedagogice a její specializaci somatopedii, o studijních oborech speciální pedagogiky, které se objevují na různých univerzitách v České republice, a také přináší přehled o zařízeních, kde mohou absolventi speciální pedagogiky najít uplatnění. Výzkumným šetřením v praxi je zjištěno kolik absolventů speciální pedagogiky (somatopedie) pracuje ve svém vystudovaném oboru a specializaci a kolik pracuje mimo svoji specializaci. Také byla vytvořena určitá představa o poměru mužů a žen, kteří pracují v oblasti speciální pedagogiky, včetně somatopedie.</p>
Klíčová slova:	<ul style="list-style-type: none"> - absolvent - somatopedie - speciální pedagogika - studium - vzdělání
Anotace v angličtině:	<p>The aim of the thesis was to examine chances in professional life for graduates of special pedagogy (somatopedie). The theoretical part of the thesis describes special pedagogy and somatopedie, disciplines of special pedagogy which occur at different universities in Czech Republic, further a survey of institutions where the graduates can find an application. A study has been done to find out how many graduates of special pedagogy are working corresponding to their education and how many not. The further finding of the survey is a ratio of male and female employees working in the branch of special</p>

	pedagogy and somatopedie.
Klíčová slova v angličtině:	<ul style="list-style-type: none"> - graduate - somatopedie - special pedagogy - study - learning
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1: Vývoj studijních oborů na Univerzitě Palackého v Olomouci</p> <p>Příloha č. 2: Průvodní dopis k dotazníku a dotazník</p> <p>Příloha č. 3: Seznam zařízení, kam byly posílány dotazníky</p> <p>Příloha č. 4: Kritické hodnoty Pearsonova chí-kvadrát</p>
Rozsah práce:	91 stran
Jazyk práce:	ČESKÝ